

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Suomalaisten rockfestivaalien nykytila ja muutos
Näkökulmia 14 festivaalituottajan silmin

Sami Blomberg

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sami Blomberg	Sivumäärä 62 ja 7 liitesivua
Työn nimi Suomalaisten rockfestivaalien nykytila ja muutos: Näkökulmia 14 festivaalituottajan silmin	
Ohjaavat opettajat Benny Majabacka ja Minna Hautio	
Tiivistelmä	
Tiivistelmä	
Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää millainen on festivaalien ja festivaalientäntän nykytila ja kuinka ne ovat muuttuneet viime aikoina. En määritellyt tarkkaa aikaväliä, mutta painotin työni 2000-luvun muutoksiin. Tutkimuskysymykseni tässä työssä oli: 1) Mikä on muuttunut?2) Millaista muutos on festivaalientäntällä?3) Mihin suuntaan festivaalientäntä on tulevaisuudessa menossa?4) Millaiset festivaalit ovat tulevaisuudessa suosiossa. Työ tarjoaa kulttuurituottajien ammattikunnalle näkökulmia festivaalien tuotantoryhmien sisältä. Työssä paneudutaan mm. festivaalientäntään, festivaalien tuottamiseen, tulevaisuuden näkymien kartoittamiseen, kulttuurituottajien työmahdollisuuksiin ja lisäksi kulttuurituottajille on varmasti hyötyä kentän laajemmasta tuntemuksesta. Otokseni oli melko laaja, toteutin työni haastatteleamalla yhteensä neljäätoista festivaalituottajaa yhdestätoista eri festivaalista. Toteutin kymmenen haastattelua henkilöhaastatteluina ja yhden sähköpostilla. Tutkimukseni on empiirinen, koska suurin osa opinnäytetyön tiedoista perustuu tekemiini haastatteluihin ja havaintoihin. Opinnäytetyöni tuloksista selviää, että vaikka festivaalit ovatkin hyvin samantyyppisiä perusajatukseltaan, niin kuitenkin eroja niistä löytyy. Sain melko kattavat vastaukset tutkimuskysymyksiini ja festivaalientäntän tulevaisuudesta tuli yllättävänkin yhteneväisiä vastauksia. Opinnäytetyö ei kuitenkaan tarjoa absoluuttisia totuuksia vaan kiteyttää yhteen neljäätoista festivaalituottajan näkemykset sekä omat havaintoni.	
Asiasanat festivaalit, populaarimusiikki, rock, kulttuurituotanto	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme in Cultural management

ABSTRACT

Author Sami Blomberg	Number of Pages 62+7
Title The present and the change of Finnish rock festivals: Views through the eyes of 14 festival producers	
Supervisors Benny Majabacka and Minna Hautio	
Abstract Abstract The goal of my thesis was to research that what is the present state of Finnish festivals and the Finnish festival field and how it has changed recently. I wasn't specific with the time-span but I was focusing on the changes of 2000's. Main questions of this research was: 1) What has changed? 2) What kind of change is happening on the festival field? 3) What is the future of the festival field? 4) What kind of festivals will be the most popular in the future? On this thesis there is useful information for cultural managers. There are information about festival field, producing the festivals, the future of the festival field and what kind of opportunities there are for cultural managers on the field. Also the awareness of the field in general is useful for cultural managers. This information is from the perspective of the production teams of the festivals. My sample was relatively wide as I interviewed fourteen festival producers from eleven festivals. I interviewed ten festivals out of eleven personally and one was e-mail interview. My research is empirical as the main information basis on the interviews and my observations. The result of my thesis shows that even though festivals are basically very similar to each other, there are differences as well. I got very comprehensive answers for the main questions of my research. The answers of the festival field's future were actually surprisingly unitary. The thesis doesn't give you any absolute truths but it gives you an insight about the views of fourteen festival producers and my own observations.	
Keywords festivals, popular music, rock, cultural management	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TOINEN LUKU	7
3 TUTKIMUSAINESTON HANKINTA JA KÄSITTELY	9
4 FESTIVAALIT	13
4.1 Haastatellut festivaalit ja niiden historia	13
4.2 Festivaalien nykytila ja niiden toimintatavat	21
4.3 Festivaalien tulevaisuus	36
4.4 Kulttuurituottajat ja muiden alojen ammattilaiset festivaalientällä	42
4.5 Festivaalien rahoituspohja	49
4.6 Festivaalien muutos ja tulevaisuus	51
4.7 Festivaalien kehityskohteet	57
5. YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT	59
LÄHTEET	61
LIITTEET	63

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on suomalaisten rockfestivaalien nykytila ja muutos: yhdentoista festivaalin näkökulmasta. Rockfestivaali-termi ei tarkoita pelkästään rock-musiikkiin keskittyneitä festivaaleja vaan se toimii yleisnimitykselle eri populaarimusiikin festivaaleille. Miksi valitsin juuri tämän aiheen? Olen huomannut, että festivaalikenttä on opiskelujeni aikana muuttunut ja viimeisen kymmenen vuoden aikana on nähty vielä enemmän muutoksia. Joitakin festivaaleja on kadonnut, mutta kentälle on tullut myös uusia tekijöitä enenevässä määrin.

Menneenä kesänä nähtiin myös uusia tulokkaita festivaalikentällä. Merkittävin näistä tulokkaista oli Espoossa järjestetty Weekend Festival. Weekend Festivalilla olikin varsin merkittäviä ulkomaisia kiinnityksiä elektronisen musiikin puolelta kuten Skrillex ja David Guetta. Festivaalin oli perjantaina n. 25.000 kävijää perjantaina. Weekend Festivalilla liikennejärjestelyt pettivät pahasti, tämä varmasti jäi päällimmäisenä ihmisten mieliin. (Isoaho 2012.) Kaikesta tästä huolimatta tapahtuma tullaan järjestämään näillä näkymin ensi vuonnakin (Wknd 2012).

Festivaalikenttä on nykyään selkeässä muutoksessa. 2000-luvun uudet festivaalit ovat muovanneet festivaalikenttää. Opinnäytetyössäni pyrin ensisijaisesti selvittämään

- 1) Mikä on muuttunut?
- 2) Millaista muutos on festivaalikentällä?
- 3) Mihin suuntaan festivaalikenttä on tulevaisuudessa menossa?
- 4) Millaiset festivaalit ovat tulevaisuudessa suosiossa.

Muutoksen tutkimukseen liittyy sen selvittäminen, millaisia festivaalit olivat ennen ja mitä ne ovat nyt sekä miltä niiden tulevaisuus vaikuttaa. Minua kiinnostaa se miten uudet ovat muovanneet festivaalikenttää? Millaisia vaikutuksia festivaalien toiminnalla on koko kenttään ja toisiinsa?

Toteutin työni haastatteleamalla festivaalien järjestäjiä. Rockfestivaalien joukosta sain hyvän otoksen haastateltavia. Joukossa on pieniä festivaaleja sekä Suomen suurimpia festivaaleja. Uusia ja vanhoja, edelläkävijöitä sekä eri tyyliuuntien edustajia.

Lähdekirjallisuutta ja internet-lähteitä käytin melko vähän koska mielestäni parhaimmat ja ajankohtaisimmat vastaukset sekä tulevaisuuden näkymiä parhaiten kartoittavat vastaukset löytyvät itse tekijöiltä.

Koen, että tutkimuksestani on hyötyä kulttuurituottajille siinä mielessä, että se kertoo festivaalienten nykyisen tilan ja kartoittaa myös tulevaisuuden näkymiä. Tutustun myös hieman festivaalien toimintatapoihin onko niissä eroavaisuuksia. Toimintatapojen tuntemuksesta ja eroista on hyötyä jokaiselle joka haluaa työskennellä festivaaleilla tai järjestää jopa oman festivaalin. Otan myös esiin festivaalien kehityskohteita joihin festivaalien kannattaa tulevaisuudessa panostaa. Lisäksi kartoitin festivaalijärjestäjien asenteita ammattimaista kulttuurituottajuutta kohtaan. Olisiko kulttuurituottajille tarvetta festivaalientällä.

Yksi syy miksi olen kulttuurituottajana kiinnostunut festivaaleista ja varsinkin rockfestivaaleista on se, että olen pitkäaikainen rockfestivaalikävijä. Ensimmäinen festivaalini oli vuonna 1998 Vaasan Rantarock. Tuo 1990-luvun suosituimpiin kuulunut festivaali teki lähtemättömän vaikutuksen 14-vuotiaaseen poikaan. Nykyään kun muistelen tuota festivaalia, niin eihän se ollut ohjelmallisesti paras festivaali (verrattuna nykyiseen musiikkimakuuni), mutta festivaaliin liittyvä yhteisöllisyys ja yhdessä kokeminen oli varsin upeaa. Matka ja leiriytyminen, uusi paikkakunta ja hienot keikat olivat tärkeitä rockfestivaalikokemuksen kannalta. Seuraava festivaalikokemus oli Ruisrock vuonna 2001. Siitä lähtien olen käynyt siellä joka vuosi. Lisäksi olen käynyt useita kertoja Down By The Laituri-kaupunkifestivaalissa, kahdesti Provinssirockissa Seinäjoella ja kerran Karmarockissa Harjavallassa. Tällä hetkellä kuulun itsekin kahden eri festivaalin tuotanto-organisaatioon. Tällä hetkellä teen Kuutio-kaupunkifestivaalia joka tapahtuu seuraavan kerran Keravalla heinäkuussa 2013. Olin jo tänä vuonna mukana päävastuualueena ohjelman rakentaminen. Tulen jatkamaan ohjelmapäällikön toimessa myös ensi vuoden festivaalilla. Toinen festivaali jota järjestän, kulkee työnimellä Kiskassa Blues. Tämä festivaali pyritään järjestämään loppukesästä 2013 pienessä Kiskassa nimisessä kylässä Etelä-Unkarissa. Tämä festivaali on nk. sirpalefestivaali joka keskittyy blues-musiikkiin. Tässä festivaalissa toimin vastaavana tuottajana.

2 TOINEN LUKU

Tässä kappaleessa avaan opinnäytetyössäni käyttämiäni keskeisiä termejä. Suurin osa näistä termeistä jotka tässä olen nyt käsitellyt, ovat epäilemättä tuttuja lukijalle, mutta osa termeistä tuskin on tuttuja. Kaikki nämä termit eivät ole vielä kovin yleisiä, mutta mielestäni ne ovat kuitenkin erittäin kuvaavia ja siksi olen päättänyt käyttää niitä.

Sirpalefestivaali

Sirpalefestivaali tarkoittaa festivaalia joka on suunnattu tarkasti jollekin tietylle kohde-ryhmälle. Sirpalefestivaalit keskittyvät johonkin tiettyyn musiikkityyliin ja siten ne on suunnattu jollekin tietylle ryhmälle ja useimmiten ne ovat myös hyvin pieniä festivaaleja. Toisaalta sirpalefestivaali voi olla myös isompi riippuen lähinnä genren suosios-
ta. Kuitenkin tällainen pienelle porukalle aluksi suunnattu festivaali voi nousta myös suureksi tekijäksi festivaalikentällä kuten Tuska (metallimusiikkiin keskittyvä festivaali) on osoittanut. (Silas 2011, 10.) Edelleen melko pieniä tai keskikokoon kasvaneita festivaaleja on mm. Pipefest, Aurafest ja Lumous Gothic Festival. Sirpalefestivaalit ovat yleistyneet huomattavasti viime vuosina.

Karavaanifestivaali

Karavaanifestivaalit ovat sellaisia kiertäviä festivaaleja, jotka nähdään pitkin kesää useissa eri paikoissa ja ne toimivat samalla sapluunalla ja jokseenkin samalla esiintyjälistallakin. Karavaanifestivaaleja ovat mm. Lollapalooza ja Ozzfest. (mt.10.) Iso-Britannialainen Sonisphere on Suomessa tunnetuin karavaanifestivaali. Se on toiminut Suomessa vuodesta 2009 (Lavender 2012)

Yleisfestivaali

Yleisfestivaali käsitteenä tarkoittaa sellaisia festivaaleja jotka tarjoavat monipuolista ohjelmaa laajalle kuulijakunnalle Ne toimivat sillä tavoin, että pyrkivät tarjoamaan jokaiselle jotakin. (mt. 10.) Yleisfestivaali on perinteisin festivaalityyppi. Yleisfestivaaleja on mm. Ruisrock, Ilosaarirock ja Provinssirock

Urbaani festivaali

Urbaani tarkoittaa kaupunkimaista tai kaupunkiin liittyvää (Suomisanakirja). Kaupungeissa järjestettävät urbaanit festivaalit ovat hyvin vahvasti sitoutuneet kaupunkikulttuuriin. Useimmiten festivaalien kulttuuritarjonta ei rajoitu musiikkiin vaan festivaalilta löytyy taidetta sekä muuta kaupunkikulttuuria. (Silas 2011 10.) Tällaisia festivaaleja ovat muun muassa Flow Festival ja Kuudes Aisti.

Genre

Sana genre tarkoittaa lajityyppiä tai tyylilajia (Suomisanakirja). Tekstissäni genrellä tarkoitan musiikin eri lajityyppejä. Alagenre on jonkin genren alalaji (Tieteentermi-pankki). Esimerkiksi yksi metallin alagenre on doom metal.

3 TUTKIMUSAINESTON HANKINTA JA KÄSITTELY

Suomessa on erittäin paljon erilaisia festivaaleja. Joten valinnanvaraa mahdollisista haastateltavista oli erittäin paljon. Lähdin kartoittamaan näitä festivaaleja käyttäen hyväksi musiikkilehti Soundin vuotuista festivaalikalenteria (Soundi 2012). Minulle oli suuria vaikeuksia valita sopiva määrä festivaaleja johon lähettäisin haastattelupyynnön. Useita festivaaleja olisi ollut hienoa päästä haastattelemaan. Pyrin valitsemaan listalle eri tyyppin festivaaleja mahdollisimman laajasti. Jaoin festivaalit alkujaan festivaalin koon mukaan isoja, keskikokoisia ja pieniä. Halusin myös sirpalefestivaaleja mahdollisimman monesta eri genrestä. Lisäksi halusin urbaaneja festivaaleja, karaavaani- ja juhannusfestivaaleja sekä kaupunkifestivaaleja ja perinteisiä yleisfestivaaleja.

Karsinnan jälkeen minulla oli yhä neljäkymmentä festivaalia johon lähetin haastattelupyynnön (Liite 1). Tiesin sen olevan aivan liikaa, mutta tiesin myös sen, että läheskään kaikki eivät edes vastaa. Kuinka sitten kävi? Kuusitoista ei vastannut, kymmenen festivaalin kanssa ei saatu aikatauluja sopimaan. Kolme festivaalia kieltäytyi. Loppujen lopuksi haastattelin yhteensä neljätoista henkilöä yhdestätoista eri festivaalista. Oheisesta taulukosta löytyy haastatellut henkilöt, sekä heidän asemansa organisaatiossa ja mitä festivaalia he edustavat.

Taulukko 1 Haastateltavat

Sukunimi	Etunimi	Asema	Festivaali
Heino	Marjo-Riitta	Tapahtumatuottaja	Kuutio-kaupunkifestivaali
Järvinen	Jukka "Foto"	Festivaalipäällikkö	Rockfestari Naamat
Kallio	Suvi	Toimitusjohtaja	Flow Festival
Kaukoniemi	Hanna	Tapahtumakoordinaattori	Sonisphere Festival
Kostamo	Jenni	Varapuheenjohtaja	Ämyrock
Lavender	Scott	Promootori	Sonisphere Festival
Lehti	Jyrki	Hallituksen jäsen	Rauma Blues
Levón	Mikko	Ohjelmavastaava	Ilmiö-festivaali
Niemelä	Mikko	Promootori	Ruisrock
Nurmi	Johnny	Puheenjohtaja	Hammer Open Air Festival
Porkka	Miikka	Puheenjohtaja	Puistoblues
Pärssinen	Hannu "Tunnu"	Puheenjohtaja	Rauma Blues
Sara	Tuomas	Tuottaja	Ilmiö-festivaali
Vilkuna	Harri	Promootori	Porispere

Monilla on myös toinen rooli yhdistyksessä, yrityksessä tai festivaalissa. Marjo-Riitta Heino toimii lisäksi Kuutio-kaupunkifestivaalia järjestävän Taidot Esiin ry:n puheenjohtajana. Hän on myös yhdistyksen perustajajäsen. Foto Järvinen toimii myös puheenjohtajana Naamat ry:ssä sekä on ollut perustamassa yhdistystä. Hanna Kaukoniemi ja Scott Lavender työskentelevät myös muissa tehtävissä Live Nationilla. Lavender on pääpromootori ja Kaukoniemi työskentelee markkinoinnin puolella. Jyrki Lehti vastaa Rauma Bluesin taloudesta sekä ulkomaisista artistikiinnityksistä. Johnny Nurmi toimii toimitusjohtajana Hammer Open Airin taustalla vaikuttavassa Kold Reso Kult Oy:ssä. Suvi Kallio on Flow Festival Oy:n toimitusjohtaja. Miikka Porkka sekä Tunnu Pärssinen ovat kumpikin puheenjohtajia festivaalien taustalla olevissa yhdistyksissä. Järvenpään blues-jazz diggari ry. järjestää Puistobluesia ja Rauma bluesin takana on Rauma Blues '86 ry. Harri Vilkuna hoitaa myös festivaalijohtajan toimea Porispereessä.

Hieman vastauksista riippuen haastateltavat kertoivat asemansa joko festivaaliorganisaatiossa tai yhdistyksessä tai sekä että kuten useimpien kohdalla kävikin. Asema

yhdistyksessä tai yrityksessä mainittiin varmastikin siksi koska he toimivat myös järjestävän tahon toiminnassa muutenkin. Käytännössä heidän työtehtävänsä festivaalilla tai yhdistyksessä ovat vastaavia heidän ilmoittamaansa asemaan.

Tein lähes kaikki haastatteluni henkilökohtaisesti. Turussa haastattelin Ilmiön ja Hammer Open Air Festivalin, Helsingissä Sonispheren, Ruisrockin ja Flow Festivalin, Keravalla Kuutio-kaupunkifestivaalin ja Puistobluesin sekä Raumalla Rauma Bluesin edustajat. Henkilökohtaiset haastattelut tallensin omalla videokamerallani. Tallensin ainoastaan äänen haastatteluista. Käytin työssäni myös nykyteknologian suomia mahdollisuuksia ja tein haastatteluja Skype-ohjelmalla. Skype on ohjelmisto jolla voi soittaa ilmaisia video- ja äänipuheluja. Latasin tietokoneelleni myös Skype call recorder-ohjelman jolloin sain puhelut tallennettua mp3-tiedostoiksi. Skypen avulla haastattelin Rockfestari Naamojen ja Porisperen edustajat. Lupa puhelun äänityksiin kysyttiin kummaltakin. Lähetin käyttämäni haastattelurungon (Liite 3) Ämyrockin Jenni Kostamolalle vastattavaksi sähköpostilla. Yleisesti pyrin vähintään puheyhteyteen, Ämyrock oli ainoa poikkeus jonka tein. Kaikki haastattelut, niin henkilökohtaiset kuin Skypen kautta tehdyt, olivat hyvin vapaamuotoisia ja poikkesivat haastattelurungosta jonkin verran.

Tutkimukseni on empiirinen tutkimus, koska tutkimusmenetelmäni perustuu enimmäkseen havaintoihin sekä tekemiini haastatteluihin. Näkökulmani on hermeneuttinen koska pyrin ymmärtämään ja tulkitsemaan tutkimaani ilmiötä. Tutkimusstrategiani on laadullinen, koska pohjaan sen haastatteluaineistoon ja sen analyysiin. Tavoitteeni on selittävä, sillä pyrin selvittämään mitkä tapahtumat, muutokset, toiminnat, trendit ja jotkin muut asiat ovat vaikuttaneet tutkimuksen kohteisiini ja mikä on festivaalien keskinäinen vaikutus toisiinsa. Tutkimukseni on kvalitatiivinen, koska pyrin saamaan syvemmän ymmärryksen tutkimuskohteestani. Haastateltavien ajatuksille, näkemyksille ja mielipiteille annan ison painoarvon. Suurin osa opinnäytetyössäni käyttämästäni tiedosta on hankittu suoraan haastateltavilta. Käytän kuitenkin myös kirja-, internet- ja aikakauslehtilähteitä työssäni. Pyysin myös festivaaleja sähköpostitse tarkentamaan eräitä faktoja.

Vaikka kaikki joille lähetin haastattelupyynnön eivät vastanneetkaan, mielestäni sain varsin kattavan otoksen erilaisia festivaaleja. Kyseessä ei ole satunnaisotanta koska

tein alustavan karsinnan. Aineiston tutkintaan pätee myös tuo tutkimukseni kvalitatiivisuus, jokainen festivaali on omanlaisensa ja tulen huomioimaan tämän tutkimuksessani.

Luvussa neljä tulen pureutumaan yleisesti ottaen festivaaleihin ja niiden historiaan. Alaluvuissa tulen esittelemään mm. haastattelemani festivaalit, kerron niiden historian, nykytilan ja tulevaisuuden näkymät. Tulen myös käsittelemään kulttuurituottajan työmahdollisuuksia. Tiedot perustuvat festivaalien järjestäjien haastatteluihin ja omaan havainnointiini (Liite 2).

4 FESTIVAALIT

Musiikkifestivaalit ovat nykyihmiselle itsestäänselvyys ja niitä on hyvin paljon nykyään. Musiikkijuhlat ovat Euroopassa kuitenkin ilmiönä melko nuori. Sen juuret ovat kirkkomusiikin puolella. Ensimmäiseksi musiikkijuhlaksi eli festivaaliksi usein määritellään Lontoon St.Paulin katedraalissa järjestetyn armeliaisuusjumalanpalveluksen laajeneminen monipäiväiseksi tapahtumaksi 1600-luvun lopulla ja sai nimen The Festival of the Sons of the Clergy. Pikku hiljaa 1700 ja 1800-luvuilla laulujuhlat yleistyivät myös manner-Euroopassa. Saksalaisten mukana ne juurtuivat Baltiaan 1800-luvun puolivälissä ja siitä vihdoinkin Suomeen. (Valkonen & Valkonen 1994, 13- 17.)

Suomen ensimmäiset "juhlalaulajaiset" nähtiin Jyväskylässä 1881. Tapahtuman isänä oli herra nimeltään A. A. Granfelt joka oli saanut kipinän käytyään Virossa laulujuhlilla. (mt. 16- 18.) 1950-luvulla kuvaan astui herra Seppo Nummi, hänellä oli visio koko maan kattavasta Finland Festivalsista. Ensimmäinen nykyaikainen musiikkijuhla Suomessa on, Jyväskylän Kesä joka järjestettiin 1957 ja antoi alkusysäyksen Nummen ajatuksille. 1968 festivaaleja sekä musiikkijuhlia oli jo ilmestynyt enemmänkin ja Finland Festivals ry. kattojärjestö oli luotu. (mt. 29- 32.)

Turun musiikkijuhlien alla toiminut Ruisrock näki päivänvalon vuonna 1970. Se oli Suomen vastine vuotta aiemmin Yhdysvalloissa järjestetyille Woodstockille. (mt. 113). Jonka suosio varmasti on vaikuttanut muidenkin rockfestivaalien syntyyn. Ruisrockin ensimmäiset vuodet menivät reilusti yli odotusten ja vastaavia menestystarinoita alkoi tulla koko ajan lisää. (mt. 114). Nykyään kesäisin järjestetään valtava määrä festivaaleja ympäri maata. Musiikkikenttä on vuosien saatossa sirpaloitunut ja festivaalientältä löytyy paljon omiin genreihin sitoutuneita sirpalefestivaaleja tai jopa genren alagenreihin keskittyviä sirpalefestivaaleja (Silas 2011, 10).

4.1 Haastatellut festivaalit ja niiden historia

Ilmiö

Ilmiö on turkulainen vaihtoehtokulttuurista ammentava ja alakulttuureja tutkiskeleva kaupunkifestivaali. Tämä festivaalientän tuoreimpiin kuuluva tapahtuma on perustet-

tu vuonna 2009. Festivaali on hyvällä tavalla linjaton sekä äärikiivaton. Ilmiö ei halua lokeroitua mihinkään genreen. (Levón 2012.) Tämä yksipäiväinen festivaali järjestetään Uittamon paviljongilla heinäkuun loppupuolella. Ilmiö on hyvin sidonnainen tapahtumapaikkaansa koska koko idea Ilmiöstä on lähtöisin itse paikasta (Sara 2012.) Ensimmäiset kaksi vuotta meni hyvin. Ihmiset löysivät uuden festivaalin, uuden paikan ja uuden konseptin. Kolmas vuosi eli 2011 oli suuri menestys. Tapahtumaviikolla Tiketin kysytyimmäksi tapahtumaksi noussut Ilmiö myi ennakkoon loppuun ensimmäistä kertaa historiansa aikana.

Vuonna 2012 tapahtuma oli myös loppuunmyyty ja keräsi jälleen suuren määrän kehuja (Levón 2012). Ilmiö sai hiljattain myös julkista tunnustusta Suomen arvostelijain liiton Turun jaostolta. Puolen kilon Kritiikin punnus, joka jaetaan merkittävästä kulttuuriteosta, läpimurrosta tai debyytistä ojennettiin Ilmiölle Turun kirjamesseilla lokakuun alussa. (Ilmiö 2012)

Rauma Blues

Rauma Bluesin juuret juontavat vuoteen 1985. Tuolloin paikallinen ravintoloitsija järjesti blues-illoja ravintolassaan Kalliohovissa. Blues-iltojen suosio oli tuonut uuden ajatuksen, Rauma tarvitsee blues-festivaalin. Ensimmäinen Rauma Blues nähtiin maaliskuussa 1986. Tapahtuma oli tuolloin nelipäiväinen. Tapahtuma onnistui hyvin ja yhdistys perustettiin tapahtuman jälkeen. Tapahtuma on kokenut paljon vuosiansa aikana. Rauma Blues on tapahtunut eri ajankohtina, ajallisesti kunnes vakiintui heinäkuun puoleen väliin, ajallisesti viikkoa ennen Porin Jazzeja. Nykyään kaksipäiväinen tapahtuma on toiminut mm. ainoastaan ravintolaympäristössä ilman pääkonserttia. Pääkonsertti oli ulkoilmatapahtuma pitkään kunnes vuonna 2000 se siirrettiin sisätiloihin erääseen jäähalliin. Viimeiset seitsemän vuotta festivaali on ollut Rauman Kukko areenalla. (Pärssinen 2012.)

Hyvin vahvasti bluesiin sitoutunut festivaali keräsi tänä vuonna 2600 kävijää (Lehti 2012). Toisin kuin monet muut festivaalit joiden nimistä löytyy jokin musiikkityyli he ovat todella painottuneet täysin bluesiin eikä siitä olla poikettu vuosien varrella. Tapahtumassa esiintyy enimmäkseen ulkomaalaisia blues-artisteja, kotimaisia kuitenkin unohtamatta. Monet blues-artistit alkavat tosin olla hyvin iäkkäitä ja viime aikoi-

na Rauma Blues onkin keskittynyt hakemaan lisää uuden polven muusikoita. (Pärsinen 2012.)

Sonisphere

Eurooppaa kiertävän Sonisphere-festivaalin konsepti on luotu Iso-Britanniassa. Vuonna 2009 Sonisphere oli valmis ja se saapui myös Suomeen samana vuonna. Suomen Sonisphere järjestetään Sonisphere-organisaation sekä Suomen Live Nationin yhteistyönä. Sonisphere on myynyt historiansa aikana kahdesti loppuun Suomessa. Tämä tapahtui vuosina 2009 ja 2012. Vuosi 2010 oli viimeinen Sonispherelle Kirjurinluodolla, Porissa ja tapahtuma siirrettiin Helsinkiin Kalasatamaan. (Lavender 2012.)

Tänä vuonna festivaali myi loppuun ja kävijöitä oli yhden päivän aikana yhteensä 47.000. Sonispheren kaltaista konseptia ei Euroopassa ainakaan näin suuressa mit-takaavassa löydy. Sonisphere on noussut nopeasti suureen suosioon. (Lavender 2012.) Kuitenkin Sonispheren konsepti on herättänyt paljon keskustelua puolesta sekä vastaan, mutta selkeästi sillekin on tilausta josta kertoo myös tämän vuoden menestys (Silas 2011)

Kuutio- kaupunkifestivaali

Kuutio-kaupunkifestivaali on pieni festivaali Keravalla joka järjestettiin tänä vuonna toista kertaa. Vuonna 2011 Marjo-Riitta Heino lähti toteuttamaan kaupunkifestivaalia kotikaupunkiinsa. Tapahtuman idea lähti siitä, että Keravalla yksinkertaisesti ei ollut minkäänlaista musiikkifestivaalia vaikka puitteiden puolesta kaikki löytyi valmiina kaupungin keskuspuistosta, Aurinkomäeltä. Keravarock nimellä aloittanut festivaali tunnetaan nykyään Kuutio-kaupunkifestivaalina. Vuodelle 2013 tapahtuma tiputti vuosiluvun virallisesta nimestään ja käytän tätä uutta nimeä ainoastaan tekstissäni. (Heino 2012.)

Tapahtuma kehittyi selkeästi toisena toimintavuotenaan ja sai uuden ilmeen sekä nimen. Vuonna 2012 kaksipäiväinen tapahtuma levittyi Keravan keskustan alueella neljään ravintolaan, Aurinkomäen puiston kahdella lavalla sekä rautatieaseman lähis-töllä sijaitsevan kulttuurikeskus Areenaan Lastenrokki-tapahtumaan. Yhteensä kai-

kissa tapahtumissa kävijöitä oli yhteensä n. 1300. Tapahtuma on avajaisklubia lukuun ottamatta täysin ilmainen.

Puistoblues

Järvenpään Puistoblues aloitti vuonna 1978. Tapahtuma lähti aivan samoista lähtökohdista kuin yllä mainittu Kuutio joka järjestetään Järvenpään naapurikaupungissa Keravalla. (Porkka 2012.) Järvenpäässä eikä sen lähialueilla ollut 1970-luvulla yhtään musiikkifestivaalia. Ainoana erona tosin se, että Järvenpää sai omansa yli 30 vuotta aikaisemmin.

Puistobluesin perustanut kaveriporukka päätyi festivaalin alkuperäisen suuntauksen kanssa blues-musiikkiin pelkästään rakkaudesta kyseiseen genreen. Myöhemmin tapahtuman kasvun myötä tyyli suuntaa on laajennettu muuhunkin rytmimusiikkiin. (Porkka 2012) Nykyään viisipäiväinen Puistoblues on kohonnut Euroopan johtavaksi bluesfestivaaliksi ja yhdeksi Suomen merkittävimmistä musiikkitapahtumista. Puistoblues on noin 120 000 kävijällään Suomen neljänneksi suurin musiikkitapahtuma. (Puistoblues 2012.)

Ruisrock

Ruisrock on suomalaisten ja eurooppalaisten festivaalien edelläkävijä. Vuonna 1970 ensimmäistä kertaa järjestetty Ruisrock on Alankomaiden Pinkpop-festivaalin jälkeen maailman toiseksi vanhin yhä järjestettävä rockfestivaali. Pinkpop aloitti muutamaa kuukautta aiemmin. (Ruisrock 2012.) Festivaalin tavoitteena oli alkujaan luoda kevyen musiikin, tarkemmin sanottuna rock 'n' rollin, oman festivaalin vastapainona korkeakulttuurisille festivaaleille. Haluttiin luoda vaihtoehto joka kumpusi vastakulttuurista. (Niemelä 2012.) Aluksi festivaali oli Ruissalon perällä Saaronniemessä ensimmäiset kaksi vuotta mutta toisen vuoden yleisöryntäyksen, 115.000 kävijää, ja järjestyshäiriöiden seurauksena tapahtuma siirrettiin nykyiselle paikalleen Kansanpuistoon (Valkonen & Valkonen, s. 143). Kansanpuisto on alueena kompaktimpi ja logistisesti toimivampi (Niemelä 2011). Ensimmäiset n. 30 vuotta järjestelyistä vastasi Turun musiikkijuhlasäätiö sekä Turun soitannollinen seura. Vuoden 2000 jälkeen Turun kaupunki kilpailutti tapahtuman järjestämisen ja se päättyi Vantaan Festivaalit Oy:lle,

joka oli alkujaan perustettu, nyt jo edesmennyttä Ankkarockia varten. Vuosi 2001 oli siis ensimmäinen Vantaan Festivaalien hallinnoima vuosi. (Niemelä 2012.)

Tapahtuma on ollut historiansa aikana 1-3-päiväinen. Tapahtuman ajankohta Suomen kesässä on myös vaihdellut vuosien varrella kunnes on vakiintunut nykyiselle paikalleen heinäkuun alkupuolelle. Nykyään Ruisrock kuuluu Suomen merkittävimpiin yleisfestivaaleihin Provinssirockin ja Ilosaarirockin ohella. Ruisrockin suosio on jatkunut vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen. (Niemelä 2012.) Tänä kesänä paikalla oli kolmen päivän aikana 63.000 festivaalivierasta (Ruisrock 2012). Ruisrock on Provinssirockin ja Flow Festivalin kanssa ehdolla parhaan eurooppalaisen keskikokoisen festivaalin sarjassa Festival Awards Europe- tapahtumassa. Voittaja palkitaan ensi tammikuussa. (Ruisrock 2012)

Flow Festival

Vuonna 2004 perustettu Flow Festival nousi odotetusti opinnäytetyöni keskiöön. Festivaalikentälle, omaperäisellä ja omaehtoisella konseptilla, tullut Flow Festival on noussut kahdeksan vuoden olemassaolonsa aikana Suomen kärkifestivaalien joukkoon josta kertoo kävijämäärän suuri kasvu (2004 muutama tuhat ja vuosi 2012 63.000). Flow Festival mielletään festivaalien edelläkävijäksi joka on muuttanut festivaalikenttää. Omien kiinnostuksen kohteiden pohjalta rakennettu ohjelmisto ja selkeä panostus tapahtumapaikan visuaaliseen ilmeeseen ovat vaikuttaneet nousuun. (Kallio 2012.)

Tänä vuonna Flow saavutti neljän päivän aikana 63.000 kävijää. Flow Festival perustettiin alkujaan osaksi Helsingin juhlaviikkoja. Alkuperäinen idea tällaisesta festivaalista tuli myös juhlaviikoilta. He halusivat Helsingin juhlaviikkojen sisään omalaatuisen pienen festivaalin. Alkujaan VR:n makasiineilla, jotka tuhoutuivat tulipalossa, aloittanut festivaali järjestetään nykyään Suvilahdessa. Tapahtuma myi heti ensimmäisenä vuonna loppuun. Flow on onnistunut siinä missä monet ovat epäonnistuneet. Flow on noussut lyhyessä ajassa suurten joukkoon ja vieläpä omaehtoisesti. (Kallio 2012.)

Rockfestari Naamat

Vuona 2002 julkiseksi tapahtumaksi tullut Rockfestari Naamat on hyvin pieni verrattuna edellä mainittuihin jättiläisiin. Silti Naamojen asemaa voi kuvailla kadehdittavaksi, vaikkakin myytyjen lippujen määrä on vain 800 per päivä. Tänä vuonna tapahtuma myytiin loppuun 18 minuutissa ja se ei ollut edes julkistanut ohjelmaansa. Näin nopea loppuunmyynti kertoo siitä, että kysyntää olisi varmasti enemmänkin. Naamojen sähköpostilista onkin melkein tuplasti suurempi kuin myytävien lippujen määrä. Tapahtuma on myös täysin tulorahoitteinen. Festivaali ei tarvitse sponsorirahaa eikä apurahoja. Lisäksi se ei ole koskaan ostanut mainostilaa mistään. (Järvinen 2012.) Eli tapahtuma myy minuuteissa loppuun, tulijoita on jonoksi asti senkin jälkeen, täysin omavarainen festivaali jonka kävijämäärän tiedät kuukausia etukäteen ilman, että edes julkistat yhtään esiintyjää. Luulisin, että monet haluaisivat olla vastaavassa tilanteessa.

Rockfestari Naamat aloitti jo vuonna 2000, mutta se oli alkujaan yksityistilaisuus. Vuodesta 2002 festivaali on ollut avoin suurelle yleisölle. Tapahtuma saavutti kapasiteettinsa melko nopeasti ja viimeiset kuusi vuotta tapahtuma on kiihtyvällä tahdilla myynyt loppuun. Naamat on myös hyvin omalaatuinen festivaali. Järjestäjät pyrkivät löytämään aina jotain sellaista jota muilla festivaaleilla ei ole. Tällaisia ovat mm. peltofutis- turnaus ja festivaalikävijän survival KITT joka sisältää mm. ruoka- ja juomalippuja, kondomin, korvatulpat ja kertakäyttösadetakin. Huomattavasti kalliimpi Kalervo Kummola über-survival KITT sisälsi mm. aamuhätyksen laulamalla, kylmää jaffaa krapula-aamuun, teltan ja telttapaikan yms. Asiakkaat pääsevät myös saunomaan festivaalin rantasaunalla. (Järvinen 2012.)

Porispere

Porispere on saanut alkunsa Sonispheren vaikutuksesta. Ensimmäisen kerran Porispere järjestettiin vuonna 2011. (Vilkuna 2012.) Vuotta aiemmin Sonisphere lopetti Porissa ja se muutti Helsinkiin vuodeksi 2011 (Lavender 2012). Eli tilausta rockfestivaalille oli Porissa tuolloin.

Porilaisen kapinahengen kautta tehty tapahtuman tiedottaminen sai hyvin huomiota valtakunnallisissa lehdissä. Festivaali on lyhyessä ajassa saanut jo paljon kiitosta

tunnelmastaan ja hyvin rakennetusta ohjelmistostaan. Tänä vuonna kävijöitä oli kolmen päivän aikana 13.500. Tapahtuman kahtena ensimmäisenä päivänä keskitytään rockmusiikkiin, mutta sunnuntaina tapahtumassa on nk. perhepäivä joka on saanut hyvin paljon suosiota lapsiperheiden parissa. (Vilkuna 2012.)

Hammer Open Air Festival

Vuonna 2009 perustettu Hammer Open Air Festival on yksi niistä festivaaleista joka vie festivaaleja entistäkin kohdennetumpaan suuntaan. Aiemmin oli metallifestivaaleja kuten Tuska, mutta nyt on suuntauduttu jo metallin alagenreihin. Liedossa järjestettävä Hammer Open Air Festival on nimittäin extreme-metalliin, joka käsittää enimmäkseen black- ja death-metalliin, keskittyvä sirpalefestivaali. Festivaalilla kuullaan enimmäkseen black- ja death-metallia. Festivaalin ohjelmistosta löytyy lisäksi heavy metallia ja okkultistista rock 'n' rollia. Hammer Open Air Festival onkin Suomen johtava festivaali joka on keskittynyt extreme-metallin maailmaan. (Nurmi 2012.)

Ensimmäisen kerran tätä metallifestivaalia vietettiin vuonna 2010 Liedossa. Nykyään Mannin navetalle järjestettävässä tapahtumassa oli yhteensä 2000 kävijää. Aluksi järjestäjät etsivät paikkaa Raisiosta, mutta kaikki potentiaaliset alueet olivat Raision kaupungin omistuksessa. Kaupunki ei kuitenkaan ollut kiinnostunut ottamaan tämän tyyppistä festivaalia Raisioon, ja sen vuoksi katseet suunnattiin Lietoon.

Ämyrock

Hämeenlinnassa jo vuonna 1974 perustettu Ämyrock alkoi ruohonjuuritason kapinana kotikaupungin harmautta vastaan. Tapahtuma on ollut koko historiansa ajan täysin ilmainen festivaali. Ilmaisuus on ollut Ämyrockille selkeä toimintaa ohjaava arvo. (Kostamo 2012.) Mielestäni on erittäin kunnioitettava saavutus, että festivaali on pysynyt noin pitkään ilmaisena.

Ämyrock on korostanut esiintymisvalinnoissaan vaihtoehtoisuutta, nousussa olevia nimiä ja paikallisia nimiä. Kari Peitsamo on kunnioittanut festivaalia esiintymällä Ämyrockissa joka vuosi. (Kostamo 2012.) Näinä aikoina jolloin kaupallisia toimijoita ilmestyy yhä enemmän, niin tällaista paikkansa vakiinnuttanutta ilmaisfestivaalia ei voi

muuta kuin arvostaa. Tänä vuonna 3000 ihmistä nauttivat musiikista ja erilaisista työpajoista Hämeenlinnassa (Kostamo 2012).

Eroja näiden haastateltujen festivaalien väliltä löytyy huomattavasti. Vanhin on perustettu 1970 (Ruisrock) ja uusimmat vuonna 2011 (Porispere ja Kuutio-kaupunkifestivaali). Suurimmat festivaalit saivat n. 63.000 kävijää (Ruisrock ja Flow Festival) kun pienin sai n. 1300 hengen yleisön (Kuutio-kaupunkifestivaali) tapahtumaksi. Mielenkiintoiseksi festivaalit kulttuurimuotona tekee juuri se, että vaikka kaikki ovat periaatteessa samanlaisia, niin jokainen on omanlaisensa. Tekijöiden kädenjälki näkyy työssä. Jokaisella näistä festivaaleissa on se jokin oma erikoispiirteensä. Se saattaa olla erittäin kiinnostavat esiintyjät, erityinen paikka, hauskaa oheistoimintaa tai vertaansa vailla oleva tunnelma. Festivaaliin kulttuurimuotona liittyy hyvin vahvasti yhteisöllisyys. Festivaaleille harvemmin lähdetään yksin vaan isommassa ryhmässä. Se on monille kesän kohokohta jota on suunniteltu pitkään.

Joillekin festivaaleille kaupallisuus on selkeä lähtökohta kun taas useimmat lähtevät liikkeelle omista lähtökohdista ja tekevät sellaista festivaalia jossa itse viihtyisivät. Nämä festivaalit eivät välitä liiemmin suurista ihmismassoista ja huikeasta menestyksestä. Heille tärkeintä on, että ihmisillä on hauskaa. Menestys saattaa tulla luonnollisesti kun tapahtumaa on tehty sydämellä eikä pyritä rahastamaan asiakkaita.

Useimmilla haastattelemillani festivaaleilla on ollut, varsinkin aluksi ja edelleenkin, päätavoitteena järjestää *hyvät bileet* ihmisille. Muita tavoitteita, odotuksia ja päämääriä on tullut lisää vuosien saatossa. Tämä on osa luonnollista kehitystä festivaalin elinkaaren eri vaiheiden myötä. Jokainen festivaali varmasti luo elämyksen ihmisille joka on aina omalla tavallaan uniikki. Ruisrockin promoottori Mikko Niemelä (2012) kiteyttää festivaalit mielestäni hyvin seuraavassa lauseessa:

"Maailma jota ei ole olemassa muuta kuin sen hetkellisen ajan ja sun täytyy olla siellä. Että sä voit olla osa sitä sun täytyy olla siellä paikalla. Se on niin erikoinen juttu"

Tässä alaluvussa esittelin vain pintaa raapaisten haastatellut festivaalit ja seuraavissa alaluvuissa pääsemme huomattavasti pintaa syvemmälle.

4.2 Festivaalien nykytila ja niiden toimintatavat

Vuosi 2012

Yleisfestivaaleille vuosi 2012 oli hieman heikompi vuosi kuin viime vuodet ovat olleet. Lipunmyynti oli yleisesti hitaampaa ja määrällisesti ne myivät vähemmän. Edes kes-tosuosikki Ilosaarirock ei myynyt loppuun. (Niemelä 2012.) Kun taas puhutaan hie-man omaperäisemmistä festivaaleista, niin niillä on ollut varsin onnistunut vuosi. Flow Festival ja Ilmiö saavuttivat jälleen kerran suuren suosion. Turkulainen Ilmiö myi lop-puun ja Flow Festival saavutti 63.000 yleisön. Molemmat festivaalit ovat omista läh-tökohdista kumpuavalla ohjelmistollaan valloittaneet vaihtoehtokulttuurista pitävät nuoret kaupunkilaiset jotka ei muuten välttämättä festivaaleilla käy. Vaikka Ilmiö olikin tänäkin vuonna suuri menestys niin silti järjestäjien on vaikea suhtautua vuoden 2012 festivaaliin. Tämä johtui mikrohallinnan menettämistä. Kaikkea ei pystynyt henkilö-kohtaisesti hallitsemaan. (Levón 2012.) Tämä on kuitenkin merkki siitä, että vapaaeh-toiset osaavat hommansa entistä paremmin. Eikä kaikkea tarvitse hallita itse jos on osaavaa henkilökuntaa töissä (Sara 2012.)

Yleisfestivaalit eivät olleet läheskään ainoita joilla meni hieman keskinkertaisesti ja yleisötavoitteista jäätiin. Tämä kuitenkin useimpien kohdalla ei haitannut toimintaa millään tavalla. Haastattelemistani festivaaleista kävijätavoitteestaan jäivät Hammer Open Air Festival ja Rauma Blues. Hammer Open Air Festivalillakin tavoitteesta jää-tiin 200 lippua. Rauma Blues pääsi taloudellisesti plus-miinus nolnaan ja he olivat kui-tenkin tyytyväisiä kävijämäärään. Oheisesta taulukosta selviää haastateltujen festi-vaalien kävijämäärät, kävijätavoitteet ja alueen kapasiteetti.

Taulukko 2 Kävijämäärä, kävijätavoite ja kapasiteetti

Festivaalin nimi	Kävijätavoite	Kävijämäärä	Kapasiteetti
Puistoblues	116.000	120.500	170.300
Ruisrock	60.000	63.000	105.000
Flow Festival	Ei tavoitetta	63.000	66.000
Sonisphere Festival	Ei tavoitetta	47.000	47.000
Porispere	14.000	13.500	21.000
Rockfestari Naamat	3000	3000	3000
Ilmiö-festivaali	3000	3000	3000
Rauma Blues	3800	2600	3800
Ämyrock	4000	2500	4000-5000
Hammer Open Air Festival	2400	2000	3000
Kuutio-kaupunkifestivaali	Ei tavoitetta	1300	3200

Taulukkoa katsellessa varmasti Puistobluesin kävijämäärä yllättää, mutta siihen on selvä syy. Puistobluesin osana on Blueskatu joka on ilmainen. Tapahtuma levittäytyy myös klubeihin. Heidän pääkonsertissaan esiintyi John Fogerty joka houkutteli paikalle 14.500 ihmistä. Porispere jäi kävijätavoitteestaan perjantaina ja lauantaina 1000 henkeä, mutta sunnuntain perhepäivä nosti kävijämäärän lähes toivotulle tasolle. Puistobluesin, Rauma Bluesin ja Kuutio-kaupunkifestivaalin kapasiteetti sisältää koko festivaalialueen kapasiteetti oli baarit ja muut tapahtumapaikat. Ämyrockin kapasiteetti perustuu järjestäjän ilmoittamaan arvioon. Rockfestari Naamoilla oli siis myynissä ainoastaan 2400 lippua, mutta kävijämäärä on reilusti suurempi koska se sisältää kutsuvieraat, vapaaehtoiset ja median yms. Huomion arvoista on myös Flow Festivalin ja Sonispheren suuret täyttöasteet. Flow Festivalin täyttöaste on 95% kun puolestaan Sonisphere pääsee täyteen sataan prosenttiin täyttöasteessaan. Vaikka pienemmilläkin festivaaleilla on vastaavanlaisia täyttöasteita halusin nostaa nämä esiin juurikin kokonsa vuoksi.

Festivaaleilla kulttuurimuotona menee siis varsin hyvin yleisesti. Vaikkakin yleisfestivaaleilla meni keskinkertaisesti ei tarkoita festivaalien hiipumista kulttuurimuotona.

Nykyään ihmiset käyttävät paljon rahaa vapaa-aikaansa ja haluavat kokea elämyksiä. Nämä uniikit tapahtumat tarjoavat nykyään kokonaisvaltaisia ja yhteisöllisiä elämyksiä. Festivaalienten sirpaloituminen moneen eri osaan on vaikuttanut yksittäisten festivaalien kävijämääriin. Uusien menestyjien mukaan tuon myötä toisille festivaaleille ei välttämättä löydy entisen veroista kävijämäärää. Kilpailu on kovaa vaikka festivaalientältä löytyy yhteistyötä ja festivaali kulttuurimuotona halutaan säilyttää vahvana ja elinvoimaisena.

Huippuvuodet vai vaikeat ajat

Kaksi haastatteleistani festivaaleista kokivat, että heidän festivaalinsa huippukausi on jo mennyt. Yhteinen nimittäjä näille on, että molemmat ovat bluesfestivaaleja. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että näillä festivaaleilla menisi huonosti. Rauma Bluesin uran huippuhetket nähtiin 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alkupuolella (Pärssinen 2012). Puistobluesin menestysvuodet nähtiin 1990-2002 välillä (Porkka 2012). Joten huippuvuodetkin on koettu suurin piirtein samaan aikaan. Molemmilla festivaaleilla on samanlainen käsitys miksi nuo ajat ovat takana. Syy on suurten bluesnimien poismenossa. Luontaista kautta tähdet vähenevät ja uusien tähtien synty vie aikaa. (Pärssinen 2012; Porkka 2012) Blues elää mitä ilmeisimmin jonkinlaista sukupolven muutosta.

Rauma Bluesin ja Puistobluesin tilanne ei tästä huolimatta ole huono. Rauma Blues on yksi merkittävimmistä bluesfestivaaleista Suomessa. Heidän asemansa on vakiintunut ja kävijäkunta on hyvin uskollinen. Rauma Blues on määrätietoisesti koittanut löytää hyviä nuoren polven bluesmuusikoita. Rauma Bluesin vanhin esiintyjä onkin ollut 91-vuotias Robert Lockwood jr. Vanhin esiintyjä joka koskaan varattu Rauma Blues-festivaalille oli Pinetop Perkins, joka kuoli kuitenkin muutamaa kuukautta ennen tapahtumaa 97-vuotiaana. (Pärssinen 2012.) Onkohan millään muulla suomalaisella festivaalilla ollut noin iäkkäitä esiintyjä? Epäilen, että ei ole. Puistoblues on puolestaan Suomen suurimpia festivaaleja. Puistoblues on laajentanut musiikkitarjontaansa koskemaan myös muuta rytmimusiikkia. (Porkka 2012.) Se etteivät nämä festivaalit koe olevansa huipulla juuri nyt lienee täysin bluesin tämän hetkisestä tilasta. Sukupolvenmuutos vie aikaa.

Tällä hetkellä huipulle itsensä määrittäville festivaaleille yhteistä mielestäni on niiden omaperäisyys. Ilmiö, Flow ja Naamat kokivat olevansa huipulla juuri nyt. Kaikilla heillä on myös nousukausi jatkunut jo useita vuosia. Kallio kokee, että jokainen festivaali on ollut tähän mennessä se paras (Kallio 2012). Ilmiö on myynyt viimeiset kaksi vuotta loppuun ja Naamat viimeiset kuusi vuotta loppuun. Kukaan ei voi varmaankaan kiistää etteivätkö ne olisi tällä hetkellä huipulla. Kysymys kuuluukin, kuinka kauan ne pystyvät säilyttämään paikkansa huipulla. Nousukausi tai paikka huipulla ei ole ikuisen. Mielestäni nämä festivaalit ovat onnistuneet haastamaan itsensä riittävän hyvin. Ei tyydytä kaikkein helpoimpaan tai yleisimpään ratkaisuun vaan tehdään jotain mitä muuta eivät ole tehneet aiemmin. Toinen seikka mielestäni on omista lähtökohdista kumpuava tekeminen. Ei ole jäljitelty muita eikä ole ajateltu mitä muut tekevät vaan on tehty festivaali jossa itse ja omat kaverit viihtyisivät. Kaikkien näiden festivaalien kohdalla tunnelmaa on myös keuhuttu. Monet ovat sitä viime aikoina korostaneet isojen pääesiintyjien sijaan.

Parhaat vuodet näkee edessään Sonisphere, Hammer, Ruisrock, Porispere ja Ämyrock (vastasi nyt ja tulevaisuudessa). Mielenkiintoiseksi asetelman tekee se, että tässä joukossa on niin 1970-luvulla perustettuja festivaaleja ja muutaman vuoden ikäisiä festivaaleja. Sonisphere ei koe olevansa huipulla vaikka myi loppuun. Se lienee melko harvinaista. Tämä johtunee siitä, että Sonisphere hakee vielä muotoaan ja paikkaansa. Samaa voi sanoa lähes nimikaimasta Porisperestä. Tämä festivaali on vielä hyvin nuori ja kokee, että vuosi 2013 on heille tärkeä vuosi. Tuolloin pitäisi onnistua vakiinnuttamaan asema ja saada varsinkin porilaisten luottamus. Monet ihmiset viroksuvat tai "pelkäävät" uusia asioita jonka vuoksi uudet eivät pysty tekemään läpimurtoaan heti. (Vilkuna 2012.) Ruisrockin ja Ämyrockin historiaan mahtuu todella paljon erilaisia vaihteita. Tällä hetkellä heillä menee pääasiassa varsin hyvin. Molemmat festivaalit ovat vakiinnuttaneet asemansa ja ovat tärkeä osa suomalaisten festivaalien historiaa. He kokevat silti, että parhaimmat hetket ovat selvästi tulevaisuudessa. Ohjelmallisesti Ruisrockin huippukausi saattoi olla 90-luvulla jolloin festivaalilla esiintyi mm. Rage against the machine, Red Hot Chili Peppers, Björk, Metallica ja Nirvana muutaman mainitakseni (Niemelä 2012).

Sonisphere on kokenut menestyksen jälkeistä krapulaa. Vuonna 2011 he eivät saaneet riittävän suurta nimeä esiintymään joka johti siihen, ettei väkeä tullut niin paljon

kuin aiempina vuosina. Järjestäjät pyrkivät tuomaan sellaisen artistin joka pystyy täyttämään stadionin. Vuonna 2011 heillä oli vain jäähallitason artisti. (Lavender 2012.) Ruisrockin vaikeimmat ajat olivat 1980-luvulla, kävijämäärät olivat hyvin pienet. Kuitenkin Ruisrock on hyvä esimerkki siitä, että vaikeista ajoista voi nousta myös takaisin huipulle. 2000-luvulla he saavuttivat jopa 92.000 yleisön joka on selkeästi ennätys Vantaan festivaalien toimintakaudella. (Niemelä 2012.) Ämyrockia ei järjestetty vuosina 1991 ja 1992. Kyseessä oli järjestäjien väsymys. Kahden väli vuoden jälkeen Ämyrock palasi kuitenkin vuonna 1993 ja hengähdystauko koettiin varsin hyväksi. (Kostamo 2012.) Flow Festivalilla oli oma kriisinsä vuonna 2007. Tämä oli kuitenkin vain tuotantoryhmän sisäinen asia. Tuolloin oli tehtävä päätös siirtääkö ammattilaisiksi vai lopetammeko tähän. Päätös kuitenkin oli jatko ja sitä kautta menestys sai jatkoa. (Kallio 2012.)

Festivaalit ovat vuosiansa aikana kokeneet monenlaista. Välillä on hyvin suurta menestystä ja joskus on lopettaminenkin käynyt mielessä tai jopa pakollinen tauko kuten Ämyrockilla. Todella monilla festivaaleilla on ollut lopettaminen jossain vaiheessa mielessä. Kuitenkin motivaatio jatkamiseen on löytynyt. Jatkamisen suurimpana esteenä useimmilla oli oma jaksaminen. Festivaalien järjestäminen on erittäin suuri työ ja kun useimmat tekevät työtä muiden töiden ohessa väsyminen tai jopa loppuun palaminen on hyvin ymmärrettävää. Toinen seikka oli luonnollisesti talous, jonka ajattelun olevan se tärkein seikka. Useimmat ovat kuitenkin hoitaneet asiansa sillä tavoin, että taloudellisesta ahdingosta on noustu. Siihen ei luonnollisesti yksin pystytä vaan esimerkiksi Puistobluesin vaikeina vuosina 2003 ja 2004 kaupungin lisäapu ja lainaraha pelastivat festivaalin. Tällä hetkellä Imatra Big Band Festival on suurissa vaikeuksissa. Heillä on yli 100.000 tappiot vaikka Imatran kaupunkikin on tukenut tapahtumaa 200.000 eurolla alkuperäisen 80.000 euron sijaan (Laine 2012). On mielenkiintoista nähdä mitä tälle perinteikkäälle rytmimusiikin festivaalille tulee tapahtumaan.

Ongelmat ja haasteet

Mitä haasteita festivaalit kohtaavat? Suurimmat haasteet monella festivaalilla on talouden kanssa koska varsinkin ulkotuotannot ovat hyvin kalliita. Lisäksi kiristynyt kilpailu koetaan suurena haasteena. Haastatteluissa tuli esiin myös aluetekniikkaan, henkilöstöön, aikatauluihin, kalustoon, sääolosuhteisiin, ruuhkautumiseen, alagenren

pienuuteen, artisteihin, Natura-alueella toimimiseen, tapahtumapaikkaan, lupiin sekä kiinnostuksen ja jaksamisen hiipumiseen liittyviä haasteita.

Ilmiö on teknisesti varsin haastava. Tapahtuma tehdään erittäin nopealla aikataululla koska Uittamon paviljongilla järjestetään lavatansseja viikonloppuisin joten tapahtumapaikka ei ole heidän hallussaan koko viikonloppua. Kaikilla Ilmiössä työskentelevillä on periaatteessa 24 tunnin työpäivä. Tähän koetetaan saada muutos seuraavaan vuoteen, jotta he saisivat koko perjantain rakennusajaksi. Nämä ongelmat eivät kuitenkaan näy ulospäin. (Sara 2012.)

Kaikkeen ei myöskään voi varautua. Aina tulee jotain yllätyksiä matkan varrella ja on osattava toimia oikealla tavalla, jotta asiakkaille syntyy mahdollisimman vähän häiriötä. Kuutio-kaupunkifestivaalin ja erään artistin agentin välillä oli tullut väärinymmärrys koskien esiintymisaikaa. Tämä johti siihen, että artisti puuttui paikalta kokonaan 25 minuuttia ennen sovittua aloitusaikaa. Kun asia vihdoin selvisi, piti suorittaa esiintyjien vaihto lavalta toiselle ja siinä mielessä onnea oli matkassa, että ne olivat myös logistisesti mahdollisia siirtää isomman ja pienemmän lavan välillä. Tapahtuman ulkotuotannollinen osuus kasvoi myös kaksipäiväiseksi vain noin kuukautta ennen varsinaista tapahtumaa pääesiintyjän aikataulujen vuoksi (Heino 2012). Tämäkin on luonnollisesti melko suuri haaste.

Artistiperuutukset ovat myös varsin ikäviä joille ei voi mitään. Yleensä paikkaaja pyrittään hankkimaan ja se onnistuu jopa hyvin nopeallakin aikataululla kuten Ruisrockissa tänä vuonna. Children of Bodom peruutti hieman ennen festivaalin alkua, mutta Amorphis löytyi hoitamaan paikkauksen. Aina tähän ei ryhdytä ja silloin lähinnä muutetaan aikatauluja (Niemelä 2012.) Ruisrockin ja Naamojen on syytä ottaa huomioon ympäristö missä toimivat. Ruisrock toimii käytännössä Natura-alueella joten heidän on pidettävä erityinen huoli siitä, ettei luonto kärsi tai häiriinny tapahtumasta (Niemelä 2012). Naamojen miljööstä löytyy hyvin vanhoja rakennuksia jotka ovat itse asiassa jo historiallisia rakennuksia joten heidän täytyy hoitaa tapahtuma niin ettei mitkään rakennukset kärsi tapahtumasta (Järvinen 2012). Flow Festivalin tapahtumapaikan lähialueille tulee lisää asuinrakennuksia ja toimistoja joka tekee hankalammaksi saada melulupia (Kallio 2012).

Yksi suuri tekijä, jonka lähes jokainen nosti esiin: sääolosuhteet. Ruisrock oli kokenut rankkasateita tämän vuoden sunnuntaina ja pahimmillaan se on turvallisuusriski. Sateen armoilla oli moni muukin festivaali tänä kesänä, ihan siitä syystä, että oli erittäin sateinen kesä. Vuonna 2011 Naamoilla oli todella lähellä sellainen tilanne jossa kaksi myrskyrintamaa olisi kohdannut juuri tapahtumapaikan yllä. Kesämyrskyt ovat myös voimistuneet viime vuosina. (Järvinen 2012.) Sade vaikuttaa suuresti lipunmyyntiin. Jos on sateinen sää niin portilta tuskin myydään kovinkaan montaa lippua. Ilmaisfestivaaleilla ihmiset eivät myöskään jaksata sateessa olla koska he eivät ole tehneet mitään rahallista sijoitusta festivaaliin ja siksi on helppo poistua tai olla tulematta ollenkaan huonon sään aikana.

Sade ei kuitenkaan ole ainoa luonnonilmiö joka häiritsee kesätapahtumia. Nimittäin sisätiloissa järjestettävän Rauma Bluesin ongelmaksi voi muodostua myös helteet. Ihmiset ajattelevat, että sisätiloissa on kauhean kuuma vaikka todellisuudessa ilmastointi onkin varsin hyvä (Lehti 2012.) Useimmat festivaalit toivovat kauniita kelejä, mutta Rauma Bluesin kohdalla se voi viedä asiakkaita joko näistä luuloista johtuen tai sitten he haluavat tehdä jotain mukavaa ulkona eivätkä päädy sisätiloihin tämän vuoksi.

Miksi joka vuonna siis on joitain ongelmia? Syy on selvä, festivaalit järjestetään vain kerran vuodessa ja harjoituksia ei ole. Esimerkiksi uudistusten toimivuutta ei yksinkertaisesti voi muuta kuin arvioida ja katsoa jälkikäteen oliko ratkaisu toimiva ja toteutetaanko se seuraavana vuonna. Useimmat ongelmat ja haasteet ovat sellaisia jotka eivät mitenkään näy ulospäin yleisölle eikä niistä koidu häiriötä yleisölle. Haasteisiin sekä kehityskohteisiin puututaan yleensä heti tapahtuman jälkeen tapahtuvissa palautekeskusteluissa henkilökunnan jäsenien kanssa tai vaihtoehtoisesti käymällä läpi kaikki dokumentoitu materiaali. Kehityskohteet kirjataan ylös ja niiden toteutukseen sitoudutaan. Monessa tapauksessa varsinkin vapaaehtois pohjalta toimivissa festivaaliorganisaatioissa nämä jäävät toteuttamatta lähinnä vain ajanpuutteen vuoksi. Tämä johtuu siitä, että vapaaehtois pohjalta toimivien festivaalien organisaatioissa olevat henkilöt tekevät festivaalia muiden töiden ohessa jolloin aikaa ei aina riitä festivaalin kehitykseen.

Asema ja tilaus

Lähes kaikilla festivaaleilla on merkittävä asema joko kotikaupunkinsa tai Suomen kulttuurikentällä tai vaihtoehtoisesti oman tyylilajinsa sisällä. Toiset hakevat yhä paikkaansa. Paikallisesti (kotikaupunki ja lähialueet) merkittäviksi festivaaleiksi ovat nousseet Ilmiö, Naamat, Porispere ja Ämyrock. Näistä festivaaleista Ilmiö, Naamat ja Ämyrock ovat myös tietynlaisia vaihtoehtokulttuurin äänenkantajia alueellisesti. Porisperellä on myös selkeänä tavoitteena tapahtuman valtakunnallisen tunnettuuden lisääminen.

Valtakunnallisesti hyvin merkittävään asemaan ovat nousseet luonnollisesti Ruisrock ja Puistoblues. Ruisrock on jo instituutio koska se oli ensimmäinen rockfestivaali mitä Suomessa ylipäänsä järjestettiin. Ruisrockin asema tuskin kovin helposti mikään muuttaa. Puistobluesin asema Suomen kärkifestivaalien joukkoon on ollut myös pitkä tie, mutta asema on hyvin vakiintunut ja on Suomen ja jopa Euroopan johtavia bluesmusiikkiin keskittyviä festivaaleja (Porkka 2012). Näiden festivaalien merkitys paikallisesti on äärimmäisen suuri. Ruisrock otetaan mukaan myös Turun kulttuurin kehityspalaveriin mukaan (Niemelä 2012).

Kansainväliseksi festivaaliksi itsensä asemoinut Flow Festival haluaa olla myös selkeästi kansainvälinen festivaali. Flow Festival on muutakin kuin pelkästään musiikkifestivaali, järjestäjät kokevat olevansa enemmän taide-, kulttuuri ja musiikkifestivaali. Heidän asemansa kansainvälisten urbaanien festivaalien joukossa on jo nyt merkittävä. (Kallio 2012.)

Sonisphere pyrkii vielä löytämään oman asemansa. Sonispheren paikalliseen aseointiin varmasti vaikuttaa se, että festivaalia on liikuteltu ja siitä syystä heidän asemansa ei ole vakiintunut. Sonisphere on Lavenderin mukaan "kuin lapsi uudessa koulussa". (Lavender 2012.) Omaa paikkaa ei ole täysin löytynyt vaikka asiakaskunta onkin löytynyt.

Asemointiin vaikuttaa suoraan myös millainen tilaus festivaaleille on alueellisesti tai valtakunnallisesti. Turussa on vuosien aikana ollut vaihtoehtoisia festivaaleja, mutta ensimmäinen näistä kuitenkin on Ruisrock joka lähti luomaan vaihtoehtoisempaa oh-

jelmaa klassisen ja muun korkeakulttuurin vastapainoksi (Niemelä 2012). Koko Suomi kaipasi tämän tyyppistä ohjelmaa ja loppu onkin historiaa. Uuden musiikin festivaali oli 2000-luvulla yksi vaihtoehtoisen kulttuurin äänenkantaja, mutta kun se tuli tiensä päähän tilausta tällaiselle festivaalille oli (Zapasnik 2008). Tilausta pienelle ja vaihtoehtoiselle festivaalille on yhä Turussakin. Ilmiön toiminnan aikana vastaavanlaisia festivaaleja on noussut ympäri Suomen. Kun he aloittivat niitä oli Suomenkin tasolla hyvin vähän. Hyvä vastaanotto kertoo myös tilauksesta. (Sara 2012.)

Kotikaupunkinsa selkeää kulttuurivajetta vastaan perustetuilla festivaaleilla on aivan selkeä tilaus. Järvenpään Puistoblues ja Ämyrock perustettiin jo 1970-luvulla kaupungin ja lähialueiden kulttuurista puutostilaa muuttamaan (Porkka 2012; Kostamo 2012). Keravalla ei vuosiin ole ollut vastaavanlaista festivaalia kuin Kuutio joka pyrkii poistamaan tämän vajeen myös. Keravalla ei ole ollut mitään pysyvää musiikkifestivaali tarjontaa ja kaupunki ehdottomasti kaipaa elvytystä kulttuurin saralla. (Heino 2012.) Pori on vuosien saatossa ollut erittäin tapahtumarikas kaupunki, mutta pikku hiljaa tapahtumat vähenivät ja Sonispheren lähdön jälkeen tapahtumaan ei jäänyt muita kuin perinteinen Pori Jazz. Rockmusiikin kentällä Porissa ei ollut enää mitään. Kapinahengen luonti potkaisi Porisperen hyvin käyntiin ja tapahtuma on otettu melko hyvin vastaan. (Vilkuna 2012.)

Flow Festival ja Hammer ovat iskeneet sellaiseen kohtaan mitä ei ollut ennen heitä. Ei ollut tapahtumaa jonka jälkeen olisi jäänyt jokin paikka niin sanotusti auki. Helsingistä puuttui täysin urbaanit festivaalit eikä Suomessakaan vastaavaa kaupunkikulttuuriin keskittyvää festivaalia ole ollut. Hammer puolestaan on noussut Suomessakin merkittävään asemaan omalla hyvin erikoistuneella alalla. Hammerin merkitys extreme-metallin genreille on luultavasti yhtä suuri kuin Puntala-rock punkille. (Nurmi 2012.) Puntala-rock on jo 80-luvulla tarjonnut kotimaisen ja ulkomaisen punkin parhaimmista. (Puntala-rock 2012). Extreme-metalliin keskittynyt yhtiö Kold Reso Kult järjestää lähestulkoon kaikki merkittävät alagenren tapahtumat Suomessa (Nurmi 2012). Vaikka Flow Festival ja Hammer ovat hyvin erilaisia ja kokoisia niillä on ollut selkeä tilaus jopa koko Suomen mittakaavassa. Luonnollisesti Ruisrock kuuluu tähän ryhmään myös koska silloin ei ollut yhtään mitään kevyemmän musiikin festivaalia. Jokainen näistä on omalla tavallaan olleet luomassa ja muuttamassa suomalaista festivaalikulttuuria omana aikanaan tai omalla alallaan.

Kun mietitään festivaalien asemaa oman kotikaupunkinsa tai Suomen mittakaavassa ne poikkeavat suuresti. Ruisrockin asema suomalaisten festivaalien kärkijoukossa on lähes horjuttamaton. Heidän merkitystä Suomen festivaalikentälle ei kukaan voi kiistää. Muutkin festivaalit myöhemmin ovat tuoneet oman osuutensa uudella musiikkityylillä tai erilaisen kulttuurin tai alakulttuurin kautta. Edelläkävijöitä on monenlaisia. Useimmat festivaalit ovat alueellisesti hyvin merkittäviä ja ne ovat saaneet alkunsa joka selkeästä tarpeesta järjestää alueella jotain ohjelmaa kun useimmilla pienemmillä paikkakunnilla ei tapahdu mitään. Festivaalien vaikutus näkyy myös kaupunkien ja kuntien matkailussa. Monien varsinkin pienien paikkakuntien merkittävälle tasolle nousseet festivaalit kuten Puistobluesin merkitys Järvenpäälle on äärettömän tärkeä (Porkka 2012).

Esikuvat ja festivaaliyhteistyö

Ruisrockin perustaneet henkilöt ovat kuitenkin painottaneet että Woodstock ei vaikuttanut kovin paljoa festivaalin syntyyn. Näin suuresti koko kulttuurialan kasvuun vaikuttanut festivaali järjestettiin vain vuotta aiemmin ja Niemelä uskoo, että sillä on ollut jonkinlainen vaikutus myös Ruisrockiin. (Niemelä 2012.) Ruisrock puolestaan on omalta osaltaan toiminut esikuvana mm. Ämyrockille ja monille muille tuona aikakautena ja myöhemminkin aloittaneille festivaaleille (Kostamo 2012).

Porisperen Vilkuna on pitänyt omana esikuvanaan Ilosaarirockia. Ilosaarirock on onnistunut luomaan sellaisen festivaalin johon saapuu paljon väkeä lähialueilta tunnettujen kotimaisten perässä. Ilosaarirock onnistuu haalimaan myös melko tunnettuja, hyvin arvostettuja harvoin Suomessa esiintyviä bändejä joiden perässä ihmiset saapuvat kauempaakin Joensuuhun. (Vilkuna 2012.) Lisäksi Vilkuna korostaa eri festivaalien seuraamista. Niiltä voi saada todella hyvää oppia. (Vilkuna 2012.) Rockfestari Naamat kokee esikuvattomuuden puolestaan voimavarana. Toimintaa ei ole lähdetty tekemään minkään olemassa olevan festivaalin mukaan vaan on selkeästi lähdetty tekemään omintakeista ja omaperäistä festivaalia (Järvinen, 2012). Sonispheren esikuva löytyy Iso-Britanniasta, josta festivaali itse on myös alun perin kotoisin. Sonisphere haluaisi päästä hieman irti pelkästä metallimusiikista enemmän massiivinen Download-festivaalin suuntaan jolla on useampia lavoja sekä huomattavasti useam-

pia eri tyyliä. Sonispheren Iso-Britannian pysähdys on lähempänä tätä tavoitetta. Tarjolla on enemmän punkkia, rockia ja jopa hip hopia.

"Olemme kilpailijoita, mutta kateus tai katkeruus ei auta vaan yhdessä varmistetaan festivaalien pysyvyys" (Niemelä 2012).

Vaikka Niemelä mainitsikin vain Provinssirockin ja Ilosaarirockin tässä yhteydessä niin silti tämä lause on sellainen jonka kaikkien olisi syytä ottaa toimintatavakseen festivaalientäällä. Yhteistyötä kyllä tehdään, mutta tämä yhteistyö on yleisesti ottaen melko pientä. Festivaalien yhteistyömuodot sisältävät mm. aikataulullista yhteistyötä, samojen esiintyjien yhteishankintaa, akkreditointia, kalustolainauksia, ajatustenvaihtoa kollegoiden kesken ja yleistä avunantoa.

Useat festivaalit ovat hakeneet ulkomailta kumppanin jonka kanssa tehdään yhteistarjouksia esiintyjille. Nämä yhteistarjoukset voivat johtaa myös yhteishankintoihin esiintyjien suhteen. Esimerkiksi Flow Festival tekee yhteistyötä ruotsalaisen Way Out West-festivaalin sekä norjalaisen Øya-festivaalin kanssa. (Kallio 2012.) Porisperellä on myös haussa ulkomaalainen kumppani tulevaisuudessa, lähinnä artistihankinnan helpottamaksi. Erään tukholmalaisen festivaalin kanssa yhteistyöstä keskusteltiin, mutta loppujen lopuksi tämä tukholmalainen festivaali ei toteutunut Porisperen kanssa samaan aikaan ja yhteistyö jäi toteutumatta. (Vilkuna 2012.) Sonisphere tekee myös periaatteessa kansainvälistä yhteistyötä, mutta itse asiassa vain itsensä kanssa koska se käsittää jo n. 10 festivaalia ympäri Eurooppaa (Lavender 2012).

Niemelä (2012) nosti esiin yhdistysten kautta tehtävän yhteistyön, muutenkin he tekevät yhteistyötä Provinssirockin ja Ilosaarirockin kanssa. Ruisrock kuuluu edellä mainittujen festivaalien kanssa Suomen rockfestivaalien liitto ry:n. Lisäksi se kuuluu myös Yourope-nimiseen yhdistykseen johon kuuluvat kaikki Euroopan merkittävät festivaalit. Yhdistysten sisällä vaihdetaan aktiivisesti ajatuksia. Ajatuksia vaihdetaan mm. ympäristöstä, turvallisuudesta ja keikkamyynnistä. Tästä ajatustenvaihdosta on varmasti hyötyä jokaiselle ja parhaimmillaan siitä voi ammentaa oppia. Yhdistys asettaa myös joitakin vastaehjoja bändeille esimerkiksi sopimusehdoista. (Niemelä 2012.)

"Jos 50 sanoo, että ei käy niin se on paljon vakuuttavampaa kuin, että yksi pieni Ruisrock sanoo, että ei käy" (Niemelä 2012).

Vaikka Suomessa on useita erilaisia festivaaleja, niille löytyy myös hengenheimolaisia joiden kanssa tehdään yhteistyötä. Joillakin on ollut myös esikuvia festivaalien edelläkävijöistä. Toiset kokevat ilman esikuvia toimimisen voimavarana. Yhteistyö festivaalien kesken ei ole kovinkaan suurta vielä nykyään, mutta mielestäni suurempi festivaalien keskinäinen yhteistyö tuskin vahingoittaisi ketään. Yhteistyön kautta pystyy varmasti saavuttamaan uutta johon yksin ei pysty. Vaikka yhteistyö on pienimuotoista sen merkitystä ei pidä väheksyä. Ajatusten vaihto voi tuoda esiin aivan uuden näkökulman jota aiemmin ei ollut huomioitu. Joukossa on todella voimaa.

Imago

Festivaaleille luodaan, joko ihmisten toimesta tai hyvin määrätietoisesti rakentamalla, tietynlainen imago. Suomalaisilla festivaaleilla harrastetaan melko vähän selkeää imagon rakentamista vaan se tulee useimmiten suoraan ihmisten mielikuvista. Joskus imago on täsmälleen sellainen kuin mitä festivaali toivookin sen olevan, eikä sitä ole tarvetta pyrkiä määrätietoisesti muuttamaan johonkin suuntaan. Välillä festivaali on profiloitunut erilaiseksi mitä festivaalin järjestäjä haluaa. Tähän saattaa vaikuttaa nimi, logo, markkinointi ja esiintyjävalinnat. Se, että imago muuttuu kenties jopa huonoksi järjestäjien näkökulmasta voi johtua pitkistä välimatkoista, tapahtumapaikan muutoksesta ja järjestelyiden toimivuuden puutteet.

Porispere on kahden toimintavuotensa aikana saanut erilaisen imagon kuin mitä he haluaisivat. He yrittävät päästä eroon liian metallisesta, äijämäisestä sekä hyvin porilaisesta imagosta. (Vilkuna 2012.) Tähän he pyrkivät luomalla uudenlaisen ulkoasun festivaalilleen joka hiljattain myös esiteltiin (Porispere). Tämän tyyppisen imagon vuoksi naisten määrä yleisön joukossa on ollut huomattavasti pienempi kuin miesten. Festivaalilla kuitenkin on paljon muutakin kuin pelkkää rock- ja metallimusiikkia sekä äijämäistä tunnelmaa. Viime vuonna mm. PMMP esiintyi festivaalilla ja lisäksi monia muita pop-musiikin edustajia. Porisperen sunnuntai on täysin pyhitetty perheille jossa esiintyi mm. lasten ja nuorten keskuudessa huippusuosittu Robin. Samalla festivaalilla siis esiintyi norjalainen black metal-yhtye Satyricon ja pientä hysteriaa Suomessa nostattava teinipoika Robin. (Vilkuna 2012.)

Toimintaa ohjaavat arvot

Festivaalit ovat lähteneet eri lähtökohdista. Useimpien päätarkoituksena on ollut järjestää samanhenkisille ihmisille erittäin *hyvät bileet*. Tapahtumat ovat alkaneet myös rakkaudesta tiettyyn genren tai sen paikallisesta suosioon. Vaihtoehtojen tarjoaminen on koettu myös tärkeäksi. Tätä on tapahtunut rockfestivaalien alkuaikoina (mm. Ruisrock) ja sitä tapahtuu edelleenkin. Nykyään monien festivaalien johdossa on selkeästi lähdetty liikkeelle taide edellä, ja omista mieltymyksistä. Tämä onkin usein johtanut hyvään menestykseen. Nykyään ihmiset tuntuvat arvostavan omaperäisyyttä ja kun joku pystyy tarjoamaan jotain aivan uutta niin se herättää aina mielenkiintoa.

Sonispheraa lähdettiin rakentamaan karavaanifestivaalin formaattiin alusta asti. Tarkoituksena oli luoda toiminta-alusta useaan Euroopan maahan. Sonisphere tuli Suomen Live Nationille hyvin valmiina. (Lavender 2012.) Sonisphere on selkeästi kaupallisemman ajatusmaailman omaavampi kuin muut festivaalit. Joillakin festivaaleilla kuten Ämyrockilla on korostettu tiettyjä arvoja alusta pitäen. Vapaaehtoisuus ja tapahtuman ilmaisuus ovat olleet hyvin tärkeitä arvoja alusta pitäen. Myös paikallisuus ja nousevien kykyjen esiintuonti on ollut suuressa arvossa festivaalin toiminnassa. (Kostamo 2012.)

Esiintyjät ja ohjelma

Ohjelman rakentaminen on luultavasti kaikilla festivaaleilla tasapainoilua budjetin ja artistipalkkioiden välillä. Jokainen festivaali haluaa luoda parhaan mahdollisen artistikokoonpanon. Genreen sitoutumattomat festivaalit pyrkivät luomaan myös mahdollisimman monipuolisen ja toisiaan tukevan ohjelmiston. Nykyään artistit kiertävät enemmän koska levymyynnit ovat menneet alaspäin ja esiintyjien keikkapalkkiot ovat kuitenkin nousseet huimasti. Isoimmat pyytävät jo miljoonan. (Lavender 2012.) Miten siis suomalaiset festivaalit voivat kilpailla selkeästi suurempien Eurooppalaisten festivaalien kanssa? Rahan kanssa ei kannata lähteä kilpailemaan vaan on pystyttävä tarjoamaan jotain muuta kuten logistiikka, panostus artistien viihtyvyyteen tai festivaalin tunnelmalla. Monien suomalaisten festivaalien järjestelyitä, artistien viihtyvyyttä ja festivaalin tunnelmaa on keuhuttu paljon. Monet artistit palaavat jopa Suomeen juuri näiden seikkojen vuoksi. Toiset tekevät ohjelmansa suoraan omiin mieltymyksiin pohjaten ja luottavat samanhenkisten ihmisten löytävän tapahtuman. Toisilla on selkeä pääesiintyjä-ajattelutapa jolloin hankittaisiin ulkomailta erittäin suuri nimi joka tuo

paljon väkeä. Osa rakentaa ohjelman huomattavasti tasaisemmin, ottaen yleisön huomioon ja tuoden myös mielenkiintoisia keskikokoisia nimiä artistikattaukseen. Lisäksi hyvän live-esiintyjän maine koetaan erityisen tärkeäksi. Festivaalin luonne ja tyyllisuunta vaikuttavat ohjelman rakentamiseen. Pienen kapasiteetin vaihtoehtoisten festivaalien maineen kasvu saattaa johtaa, siihen ettei niin tunnettuja nimiä edes tarvita houkuttelemaan kävijöitä vaan riittävä määrä ihmisiä tulee paikalle joka tapauksessa. Naamojen tapauksessa edes ohjelmaa ei tarvitse julkistaa ja tapahtuma myy kuitenkin loppuun. Ilmiö toivoisi saavuttavan tuon tilanteen, vaikka se onkin vuosien työn saavutus (Sara 2012). Tämä antaisi periaatteessa täysin vapaat kädet ohjelma-vastaavalle. Isojen nimien välttämiseen kuitenkin huomattavasti suurempi syy on se, että festivaaleilla ei yksinkertaisesti ole resursseja joko rahallisesti, logistisesti tai esimerkiksi henkilökunnan rajallisuuden vuoksi. Ulkomailta tulevat keskikokoiset nimet eivät vie kotimaisia nimiä yhtään enempää resursseja. Kun puhutaan isoista nimistä, niin heidän kanssa toimiminen vaatii, huomattavasti enemmän resursseja. Resurssien tarve tai vähyyys on joskus yhteydessä musiikkityyliin. Blues-muusikot ovat usein uskovaisia ja absolutisteja, he elävät bluesia (Pärssinen 2012).

Taulukko 3. Esitysten keskimääräinen hinta festivaalikohtaisesti

Festivaali	Esitykset kpl	Lipunhinta	Hinta/ Esitys
Ämyrock	7	0€	0€
Kuutio-kaupunkifestivaali	28	7€	0,25€
Ilmiö-festivaali	47	30€	0,64€
Flow Festival	173	160€	0,92€
Ruisrock	60	115€	1,92€
Rockfestari Naamat	16	40€	2,50€
Hammer Open Air Festival	26	75€	2,88€
Porispere	26	79€	3,03€
Puistoblues	34	175€	5,15€
Rauma Blues	10	72€	7,20€
Sonisphere Festival	6	79€	13,16€

Tässä taulukossa huomion arvoisia seikkoja on esitysten osalta Flow Festivalin ylivoimaisesti suurin määrä esityksiä. Se kuitenkin selittyy sillä, että Flow Festivalilla on erittäin paljon muuta ohjelmaa kuin bändejä lavalla. Muusta ohjelmistosta mainitta-

koon dj-esiintyjät, puheet ja elokuvat. Eli suuri määrä johtuu näiden esitysten logistisesta helppoudesta verrattuna perinteiseen bändikokoonpanoon, joita myös löytyy paljon Flow Festivalilta. Kuution, Puistobluesin ja Rauma Bluesin esitysmäärät ovat myös suuremmat kuin mitä heidän pääkonserttinsa sisältävät. Esimerkiksi Kuution esityksiä oli myös lastenrokin muodossa ja neljässä eri baarissa, joista yksi oli maksullinen josta johtuu Kuutio-kaupunkifestivaalin lipunhinta vaikka se onkin yleisesti ottaen ilmainen. Puistobluesilla on ilmainen blueskatu sekä klubiesityksiä joista useisiin on myös pääsymaksu. Rauma Bluesilla on myös yksi maksullinen klubi ilmaisten ohella. Tämän vuoksi näiden blues-festivaalien lippujen hinnat ovat korkeampia kuin pääkonsertti, koska ne koostuvat klubien ja pääkonserttien hinnasta. Otin ne huomioon koska ne ovat osa virallista ohjelmaa. Muutenkin lipun hinnat ovat koko festivaalin kattavien lippujen hinnat koska se kattaa koko festivaalin esitykset. Teoriassahan isommillakin festivaaleilla on mahdollista nähdä jokaista bändiä vähän. Kaikkien keikkojen kokonaan näkeminen on täysin mahdotonta monilla isoilla festivaaleilla.

Lopullisessa tuloksessa huomion arvoista on se, että kaikki festivaalit tarjoavat ihmisille erittäin halvalla kulttuurielämyksiä jotka normaalisti maksaisivat moninkertaisesti enemmän kuin tämä esityskohtainen hinta. Peräti kahdeksan yhdestätoista festivaaleista tarjoaa esityksiä alla 5€ hintaan. Vaikka Sonispheren lukema on lähes tuplasti suurempi kuin Rauma Bluesilla jolla on toiseksi suurin lukema, se ei ole kuitenkaan suuri hinta ottaen huomioon bändien koon jotka esiintyvät festivaaleilla. Nykyään ei Metallicaa varmasti näkisi vain hieman päälle 13 eurolla, missään muussa tapauksessa.

Ilmiö ja Hammer pyrkivät uusimaan ohjelmansa täysin joka vuosi. Se on myös ollut selkeä linjan veto molemmissa. Ilmiöllä ei ole tähän asti ollut yhtään samaa esiintyjää kahdesti ja Hammerilla on ollut ainoastaan yksi esiintyjä kahteen kertaan. Tämä ulkomainen bändi halusi nimenomaan tulla takaisin Hammeriin, vain matkakuluilla, koska bändi oli hyvin tyytyväinen Hammerin järjestelyihin. Näillä festivaaleilla samojen artistien kierrättäminen koetaan liian helpoksi tieksi ja myös asiakkaan aliarvioimiseksi. Molemmat kuitenkin sanovat, koko ohjelman uusinta ei ole sellainen linjaus, ettei sitä voisi rikkoa missään tapauksessa koska jossain vaiheessa riittävän hyvän ohjelman rakentaminen saattaisi vaikeutua huomattavasti jos ei edes hienovaraista kierrättämistä tehtäisi. Ilmiö ei halua ottaa myöskään suuria listamenestyjiä vaikka

siinäkin joukossa on upeita yhtyeitä kuten PMMP. Syy miksi tällaisia yhtyeitä ei kuitenkaan oteta, johtuu siitä, että Ilmiön pieni kapasiteetti saattaisi täytyä pelkistä listamenestyjän faneista. (Levón 2012; Nurmi 2012.)

Porispere on pohtinut yhtenä vaihtoehtona ison nimen hankintaa pääesiintyjäksi. Heitä epäilyttää kuitenkin se, että silloin luottaa liikaa vain yhteen nimeen ja isoja varmasti myyviä nimiä ei ole kovin monta sekä niiden hinnat ovat todella korkeita. Sonisphere ja Puistoblues ovat hyvin riippuvaisia isommasta ulkomaisesta nimestä. (Lavender 2012; Porkka 2012.) Sonispheren riippuvaisuus todella isosta nimestä voi huomata siitä kun vuonna 2011 tapahtuma ei myynyt niin hyvin kuin 2012 (2011 pääesiintyjä Slipknot ja 2012 pääesiintyjä Metallica). Sonisphere hankkii esiintyjänsä enimmäkseen Live Nationin artistivalikoimasta. Tämä toimintatapa on hyvin helppo. Sitten kun pääesiintyjä on valittu, niin muut esiintyjät hankitaan ympärille sopivaksi. (Lavender 2012.)

Useimmat festivaalit haluavat liikkua poispäin tästä isoon pääesiintyjään nojaavasta ajattelutavasta. Ruisrock haluaisi mieluummin useamman keskikokoisen artistin kuin yhden hyvin suuren. Ruisrock välttelee suuria koska jos seuraavana vuonna ei saada yhtä tunnettua nimeä se voi johtaa ns. *krapulavuoteen*. (Niemelä 2012.) Eli mieluummin pidetään tasainen kävijämäärä kuin mahdollinen kävijähuippu ja seuraavana heikko kävijämäärä. Niemelä (2012) avaa myös isomman festivaalin ohjelmanhaku. Hän kuvailee sitä "melkoiseksi sattumankaupaksi ja määrätietoiseksi hakemiseksi. Kaikki yhtyeet mitkä haluaisi omalle festivaalilleen, niin ei todellakaan saa. Ruisrock haki tänä vuonna yhteensä 50- 70 ulkomaalaista artistia joista he saivat 18 artistia. (Niemelä 2012.)

4.3 Festivaalien tulevaisuus

Sonisphere tavoittelee festivaalinsa kasvua koska he kokevat, että tapahtuman täyttää potentiaalia ei ole vielä saavutettu. Yhden päivän festivaalia ei koeta kovinkaan kustannustehokkaaksi. (Lavender 2012.) Sonispheren promoottori Lavender (2012) toivoisi festivaalin kulkevan tulevaisuudessa enemmän perinteisemmän yleisfestivaalin suuntaan. Artistit ja tapahtuman jatkuvuus ovat tärkeässä roolissa kasvua tavoitellessa. Tästä huolimatta tulevaisuus on täysin avoin, koska Live Nation ei tule päättä-

mään festivaalin jatkosta, lopullinen päätös tulee siis Sonispheren johtajilta Isosta-Britanniasta. (Lavender 2012.) Flow Festivalin tulevaisuudessa on myös avoimia kysymyksiä jonka vuoksi pitkän tähtäimen tulevaisuuden suunnittelu on täysin mahdotonta. Tapahtumalla saattaa olla edessään muutto jonnekin muualle, koska festivaalin järjestyspaikalle Suvilahteen on tulossa lisää rakennuksia. Tämä vaikuttaa siten, että mm. melulupien saanti vaikeutuu. Muuten tulevaisuus Flow Festivalin kohdalla näyttää edelleen erinomaiselta. (Kallio 2012.)

Kuutiossa nähdään tulevaisuus nousujohteisena ja pientä kasvua tavoitellaan tälläkin hetkellä. Festivaali kokee tärkeimmäksi tehtäväkseen pitkäjänteisen tekemisen. Tapahtuma ei kuitenkaan tavoittele suurta kasvua ja jonain vuonna se voidaan toteuttaa huomattavasti pienempänä kuin aikaisemmin mikäli tarve vaatii. (Heino 2012.) Porispere tähtää tulevaisuudessa muutokseen. Tapahtuma tunnetaan liian metallisena tapahtumana siihen nähden, että he ovat jo nyt yleisfestivaali ja he haluavat viedä toimintaa myös enemmän yleisfestivaalin suuntaan vaikka pääpaino olisikin raskaamman musiikin puolella. Tapahtumassa sunnuntaina järjestettävä perhepäivä saatetaan tulevaisuudessa eriyttää kokonaan, muusta festivaalista. Tällä hetkelläkin se koetaan eri asiana kuin perjantai ja lauantai Porisperessä. Tapahtumasta ei haluta äärimmäisen suurta tapahtumaa vaan pysytään mieluummin sellaisena keskikokoisena festivaalina jonka kävijämäärät ovat 15.000 ja 20.000 välissä. (Vilkuna 2012.)

Festivaalien nykytilanteesta löytyy eroja, mutta on tulevaisuuden näkymissäkin eroja. Festivaaleilla on myös erilaisia kehityskohteita riippuen festivaalin nykytilasta ja historiasta. Pääasiassa festivaalien tulevaisuus näyttää kaiken kaikkiaan varsin hyvältä. Kävijöitä riittää mukavasti eri festivaaleilla ja jopa uusille tulokkaillekin löytyy suuria ihmismassoja. Tapahtumilla on myös paljon avoimia kysymyksiä tulevaisuudessaan. Näitä avoimia kysymyksiä, jotka koetaan jopa uhaksi, tulen avaamaan seuraavassa kappaleessa.

Uhkakuvat ja jatkuvuus

Äskeisen kappaleen uhat ovat usein liitännäisiä festivaalien jatkuvuuteen. Jos jokin uhka muuttuu ylitsepääsemättömäksi ongelmaksi ja niin sitä kautta festivaalin jatkuvuus on uhattuna. Silloin lopettaminenkin voi olla edessä. Alkujaan jatkuvuus ei ole

ollut itsestäänselvyys kaikille, eikä jatkuvuus ole vieläkään selviö kaikille festivaaleille. Nuoremmat yrittävät vakiinnuttaa paikkansa ja taata jatkuvuuden sitä kautta.

Vain yksi yhdestätoista haastatelluista festivaaleista on lähtenyt siitä liikkeelle, että tapahtuma tulee saamaan varmasti jatkoa myös tulevina vuosina. Tämä festivaali on Porispere, joka kuitenkin joutuu kohtaamaan edelleen kysymyksiä siitä, että tapahtuuko Porispere seuraavana vuotena lainkaan. (Vilkuna 2012.) Heidän on turvattava jatkuvuus, mutta siihen ei pystytä yhdessä vuodessa vaan se vie muutaman vuoden yleensä.

Loput vastanneista festivaaleista lähtivät tekemään tapahtumaa sillä mielellä, että kokeillaan olisiko tälle festivaalille kysyntää ja minkälainen vastaanotto tapahtumalla on. Useimmat näistä festivaaleista ovat onnistuneet takaamaan festivaalin jatkuvuuden. Toiset melko lyhyessä ajassa ja toisilla se on vienyt enemmän aikaa. Vaikka asiakaskunta olisikin vakiintunut niin monia muitakin tekijöitä on olemassa jotka saattaa haastaa festivaalin jatkuvuuden

Mitkä asiat uhkaavat festivaaleja ja voivatko ne uhata festivaalin jatkuvuutta? Esiin nousee esimerkiksi tapahtumapaikan vaihto, organisaation henkilöriippuvaisuus ja yleisökato. Uhat ovat hyvin konkreettisia ja joidenkin kohdalla jopa ajankohtaisia. Pystytäänkö niihin mitenkään varautumaan? Riippuen uhasta näihin voidaan varautua, mutta osa uhista on kuitenkin sellaisia mihin ei voi mitenkään varautua.

Pitkään samassa paikassa järjestetyt tapahtumat ovat hyvin paikkasidonnaisia. Myös uudemmissa festivaaleissa on paikkasidonnaisuutta jossa itse paikka on noussut festivaalin keskiöön tai se on ollut koko idean alkupiste. Näiden festivaalien kohdalle tapahtumapaikan muutos olisi erittäin negatiivinen asia, mutta ei välttämättä lopettamiseen johtava tekijä. Siirto tuo mukanaan paljon haasteita ja riskejä. Peräti viisi yhdestätoista vastanneesta koki tapahtumapaikan muutoksen uhkana. Osalla se on hyvin ajankohtainen kun taas toisilla se on ollut esillä aiemmin.

Ruisrockin kohdalla tapahtumapaikkaan liittyy erilaisia uhkia kuin Puistobluesilla ja Flow Festivalilla. Ruisrock järjestetään luonnonkauniissa Ruissalossa ja tapahtumapaikan ympärillä on paljon luonnonsuojelualueita. Tällaisessa ympäristössä toimimi-

nen on erittäin haastavaa. Aihe ei ole tällä hetkellä ajankohtainen, mutta se on ollut aiemmin esillä mediassa (Niemelä 2012.)

Puistobluesin kohdalla alueen kaavamuutokset voivat olla mahdollinen uhka. Puistoblues joka järjestetään Järvenpään Vanhankylänniemellä ja tälle alueelle on suunniteltu mm. golfkenttää ja hienostoasuinaluetta. Puistobluesin merkitys Järvenpäälle on kuitenkin niin suuri, että tuskin nämä kaupunkisuunnittelun vaihtoehdot tulisivat ajankohtaisesti ainakaan lähitulevaisuudessa. (Porkka 2012.) Kuten jo aiemmin otin esiin Flow Festivalilla voi lähitulevaisuudessa olla tapahtumapaikan vaihto edessä. Vuonna 2013 tapahtuma tullaan kyllä järjestämään Suvilahdessa, mutta jatko tässä paikassa on kaikkea muuta kuin varma. Suvilahteen on tulossa paljon uusia rakennuksia jolloin Flow Festivalin toiminta alueella hankaloituu. Tällä hetkellä varasuunnitelmaa ei myöskään ole. Helsingissä ei ole kovin montaa sopivaa paikkaa tämän kokoiselle kaupunkikulttuurin festivaalille. Siirto maaseutumaisemaan ei sovellu Flow Festivalille, jo pelkästään tapahtuma yleisen urbaanin luonteen vuoksi. (Kallio 2012.)

Taloudelliset uhat koettiin huomattavasti ajankohtaisemmaksi useilla festivaaleilla. Seuraavia taloudellisia uhkia haastatteluissa nousi esiin mm. yleisökato, sponsorien vetäytyminen ja kilpailutilanne. Kahdeksan yhdestätoista festivaalista koki jonkin edellä mainitun asian olevan uhka festivaalille. Isommat toimijat kuten Ruisrock ja Flow Festival tosin kokivat kilpailutilanteen enemmän haasteena kuin uhkana. Pärssinen (2012) nosti esiin myös mahdollisen yleisökadon syyn. Kyseessä ei ole välttämättä se ettei kulttuuritapahtumiin haluttaisi sijoittaa rahaa. Syy on enemmänkin siinä, että yleisesti ottaen nykyään eletään taloudellisesti vaikeita aikoja niin yleisön rahankäytön tottumukset voivat muuttua siten, että jostain on pakko karsia ja se voi hyvin olla kulttuuri ja tämä voi johtaa yleisökatoon. Yritykset myös karsivat sponsoriensa monesti ensimmäiseksi kulttuurilta. (Pärssinen 2012.)

Sonispheren uhka on myös liitoksissa talouteen, mutta se eroaa silti muista selkeästi. Kuten olen aiemmin kertonut, Sonispheren konsepti on karavaanifestivaali joka levittyy ympäri Eurooppaa. Tämän tyyppinen konsepti on taloudellisesti hyvin hankala. Se menestyy eri maissa eri tavalla ja joissain Itä-Euroopan maissa Sonisphere onkin ollut vaikeuksissa. (Lavender 2012.) Isossa-Britanniassa kova kilpailu on johtanut siihen, että vuoden 2012 Sonisphere peruttiin (Isoaho 2012). Ruotsissa tapahtumaa

ei ole järjestetty myöskään joka vuosi. Suomen Sonispheren ainut uhka on käytännössä konseptin lopettaminen Euroopan laajuisena. Sonisphere on sen jokaisena toimintavuotena järjestetty Suomessa. (Lavender 2012.)

Lisäksi festivaaleilla on henkilöstön suhteen myös erilaisia uhkia. Tuotantoryhmällä on vaarana, että tekemisen into hiipuu tai jopa sammuu. Lisäksi muita henkilöstöön liittyviä uhkia on loppuun palaminen, organisaation liiallinen henkilösidonaisuus, aktiiviporukan lopetus ja uusien tekijöiden hankinta on vaikeaa. Innostuksen hiipuminen tai sammuminen näkyy heti festivaalin tasossa. Levón (2012) mainitsee, että paras tapa tämän välttämiseen on se, että ottaa sopivasti riskejä ja yrittää keksiä aina jotain uutta.

Ämyrockin tekijät ovat tällä hetkellä n. 30-vuotiaita ja he hakevat nuorempaa polvea järjestäjätiimiin, mutta sitä ei tunnu löytyvän. Tämä on selkeä ongelma festivaalin jatkuvuuden suhteen. Kuinka kauan nykyiset jaksavat jatkaa. (Kostamo 2012.) Jatkuvuuden suhteen on myös ongelmana edellä mainittu organisaation henkilösidonaisuus. Naamat on henkilöitynyt liikaa Foto Järviseen. Siitä pyritään eroon Naamoilla, itse kuitenkin ei voi olla aina järjestämässä tapahtumaa. Tähän pyritään sillä, että luodaan toimintamalleja, jotta organisaatiosta tulee enemmän itseään kantava. (Järvinen 2012.)

Tavoitteet ja päämäärät

Festivaalien tavoitteet ja päämäärät ovat vuosien mittaan muuttuneet. Tämä on hyvin luonnollista jos festivaalit haluavat kehittyä paremmaksi. Osa tavoitteista voidaan kuvata määrällisesti, mutta osa tavoitteista on laadullisia. Millaisia tavoitteita festivaaleilla on? Määrällisiä tavoitteita ovat mm. kävijämäärät, myyntimäärät, tulostavoite jne. Laadullisia tavoitteita on mm. ohjelmiston kehittäminen, palvelujen parantaminen yleisesti asiakkaiden kokemuksen elämyksellisyyden lisääminen.

Porispere pyrkii taloudelliseen vakavaraisuuteen, jatkuvuuden takaamiseen, taiteellisen linjan löytymiseen sekä mahdollisesti tulevaisuudessa luomaan 1-2 kokopäiväistä työpaikkaa festivaalille. (Vilkuna 2012.) Pitkän linjan festivaali Ruisrock tähtää huomattavasti sisällöllisempiin päämääriin. Ruisrock haluaa lisätä palveluja sekä nii-

den laatua. Sillä on myös tavoite tehdä asiakkaan kokemuksesta elämyksellinen joka on täynnä hyviä muistoja jotka saavat palaamaan aina Ruisrockiin. (Ruisrock 2012.)

Päämäärät eroavat festivaalien välillä jonkin verran. Festivaalin ikä vaikuttaa tähän siinä mielessä, että vanhemmilla festivaaleilla on jo kaikki perusasiat kunnossa kuten jatkuvuus, taiteellinen linjaus ja ammattimainen tai ammattilainen tuotanto. Tällöin heidän ei tarvitse keskittyä tuollaisiin seikkoihin vaan heidän katseensa suuntautuvat entistä enemmän sisällölliseen kehittämiseen. Totta kai muutkin festivaalit panostavat paljon sisällöntuotantoon, mutta he eivät voi panostaa näihin seikkoihin yhtä paljon. Kun on perusasiat ja puitteet on kunnossa niin voi sisältöön panostaa huomattavasti enemmän.

Taulukko 4. Ensimmäisen vuoden kävijämäärät ja odotukset

Festivaali	Odotettu kävijämäärä	Kävijämäärä
Sonisphere Festival	50.000	65.000
Porispere	12.000	9.000
Hammer Open Air Festival	2000	1700
Ilmiö-festivaali	700-800	1000
Puistoblues	200-300	500
Rockfestari Naamat	300-400	400

Tässä taulukossa esillä olivat vain ne festivaalit joilla oli tieto heidän ensimmäisten festivaalien kävijämäärästä ja odotuksista. Tästä taulukosta huomaa, että kaikilla festivaaleilla on ollut hyvin realistiset odotukset tapahtumansa kävijämäärästä. Sekä useimmat saavuttivat tai jopa ylittivät kävijätavoitteensa. Sonisphere laajensi kapasiteettiaan 15.000 ihmisellä. Alue päätettiin laajentaa kun 50.000 ihmistä aluksi vetänyt alue myytiin melko nopeasti loppuun. (Lavender 2012.) Ilmiön, Puistobluesin ja Naamojen osalta lukemat ovat hyvin suurpiirteiset koska tarkkoja tietoja ei ollut saatavilla varsinkaan odotetuista kävijämääristä. Jos näitä lukuja verrataan taulukko 2. (s. 24) niin siitä voi huomata kuinka jokainen festivaali on saavuttanut enemmän yleisöä tänä vuonna kuin alussa. Naamat ja Ilmiö ovat vähintään tuplanneet kävijämääränsä ja Puistoblues on kasvattanut kävijämääränsä jopa 240-kertaiseksi. Ainoa festivaali jolle

on tullut laskua kävijämääriin, on Sonisphere. Tässä on otettava huomioon myös paikan muutos Porista Helsinkiin ja alueen koon joka on pienempi. Sonisphere oli myös tänä vuonna loppuunmyyty joten suosion laskusta ei voida missään nimessä puhua.

4.4 Kulttuurituottajat ja muiden alojen ammattilaiset festivaalientällä

Kulttuurituottaja festivaalientällä

Haastattelussani nostin esiin myös oman koulutuksen. Olin positiivisesti yllätynyt siitä, että termi kulttuurituottaja oli lähestulkoon kaikille tuttu (10/11). Ainoastaan Scott Lavender (2012) ei tuntenut ammattinimikettä, mutta omien sanojensa mukaan pystyi kyllä kuvittelemaan mitä alan koulutus pitää sisällään. Lähes kaikki (9/10) (Ämyrock ei vastannut kysymykseen) haastattelemiä henkilöitä kokivat, että kulttuurituottajille on käyttöä festivaalientällä. Siitä he eivät olleet täysin varmoja olisiko omalla festivaalilla koulusta valmistuneille kulttuurituottajalle töitä. Useimmat kokivat, että kulttuurituottajien koulutus tarjoaa hyvät toimintavalmiudet festivaalientällä toimimiseen. He kuitenkin muistuttivat, että pelkkä koulutus luonnollisesti ei riitä vaan tällä alalla henkilön luonne on varsin ratkaiseva. No, tietenkin se on sitä myös muilla aloilla, mutta festivaalin tuottamisessa on niin monenlaisia töitä joita on hallittava ja toimittava hyvin erilaisten ihmisten kanssa joten sosiaaliset taidot ovat äärimmäisen tärkeitä. Yksi tekijä mikä nousi haastatteluissani esiin, oli että tällä alalla tarvitaan sitä omaa kiinnostusta tätä alaa kohtaan. Tämä työ on sellaista, että ei sitä voi tehdä jollei siitä pidä. Kaikilla onkin musiikillista taustaa (soittaneet tai muuten harrastaneet) tai ovat harrastaneet muita taiteita.

Ilokseni sain myös huomata, että useimmilla (4/11) haastateltavillani oli joko valmistuneita kulttuurituottajalinjalta, olivat kulttuurituottajaopiskelijoita tai olivat suorittaneet kulttuurituottajaopinnot (tosin koulunsa kesken jättäneitä ihmisiä). Kuutio 2012-kaupunkifestivaalin koko kolmen hengen ydintuottajaryhmä koostui HUMAK:sta valmistuneesta ja siellä opiskelevista henkilöistä. Festivaalijohtaja Marjo- Riitta Heino valmistui Lappeenrannan kampukselta vuonna 2010. Sama tiimi jatkaa myös vuodelle 2013. (Heino 2012.) Tämän lisäksi Ruisrockin promoottori Mikko Niemelällä on kulttuurituottajataustaa Metropoliasta vaikka ei olekaan valmistunut. Niemelän (2012) mukaan Ruisrockin koko 7-8 hengen tuotanto-organisaation jäsenillä on kulttuurituot-

tajaopintoja taustallaan. Ruisrockissa on harjoittelijana ollut myös paljon HUMAK:n opiskelijoita (Niemelä 2012). Flow Festivalin toimitusjohtaja Suvi Kallio on myös HUMAK:sta valmistunut kulttuurituotannon linjalta. Hän valmistui vuonna 2002 Kauniaisien kampukselta (Kallio 2012). Hammer Open Air Festivalin toimitusjohtaja Johnny Nurmi puolestaan oli pyrkinyt 4-5 vuotta opiskelemaan kulttuurituotantoa, mutta ei loppujen lopuksi päässyt (Nurmi 2012), Ilmiön ohjelmavastaava Mikko Levón on puolestaan toisen vuoden opiskelija HUMAK:n Turun kampuksella. Hän on suorittamassa tutkintoa ns. jälkikäteen, eli on toiminut alalla pitkään ennen kuin lähti opiskelemaan alaa. (Levón 2012.) Harjoittelijoita HUMAK:sta on ollut myös Ilmiössä ja Rauma Bluesissa (Sara 2012; Lehti 2012). Puolestaan Rockfestari Naamojen Jukka "Foto" Järvinen on käynyt myös luennoimassa ensimmäisen vuoden opiskelijoille useasti HUMAK:ssa (Järvinen 2012).

Mielestäni näin suuri määrä, joko valmistuneita tai tutkintoon liittyviä kursseja suorittaneita henkilöitä, osoittaa että kulttuurituottajien ammattikunnalle on käyttöä festivaaleillakin. Tätä vielä vahvistaa suuri määrä harjoittelijoita, vieraileva luennoitsija sekä opiskelemaan pyrkiviä henkilö. Kulttuurituotanto kiinnostaa ja koulutus koetaan hyödylliseksi. Se on sitten asia erikseen saavatko he festivaalientältä palkallisia töitä, koska monilla jopa keskisuurilla festivaaleilla ei ole yhtään ihmistä palkattuna vaan toiminta on hyvin pitkälti vapaaehtoista. Useat tuottajat tekevät isonkin työmäärän omien töiden lisäksi. Tietenkin festivaaleilta löytyy myös palkattuja tuottajia ja joissain organisaatiossa jopa koko tuotantoryhmä on palkattu ainakin osa-aikaisesti. Kentältä löytyy myös yhtiöpohjalta toimivia festivaaleja joissa on pieni ryhmä ympäri vuoden palkattuja henkilöitä. Eli työpaikkoja on asiansa osaaville ammattilaisille. Itse koen, että kulttuurituottajan ammattitaidolla pystyttäisiin muokkaamaan joidenkin festivaalien toiminnan enemmän ammattimaisempaan suuntaan ja ammattitaitoinen kulttuurituottaja voisi hyvinkin olla se seuraava askel uudenlaiseen tekemiseen. Kulttuurituottajan tulo ei tarkoita kaupallisuutta vaikka hänet palkattaisiinkin alalle. Kulttuurituottajien ammattinimikkeessäkin itse painottaisin sanaa kulttuuri. Ammattimaista tekemistä kulttuurin lähtökohdista.

Muut alat ja kokemus alalta

Kulttuurituottajien ammattikunnan lisäksi kentältä löytyi paljon kaupallisen alan koulutuksen omaavia. Haastatelluista löytyy mm. kauppatieteiden kandidaatti, yrittäjä ja

kaksi tradenomia. Taloudellisen alan opintoja pidetään myös varsin hyödyllisenä kulttuurialalla. Mielestäni kulttuurituottajien ja taloudellisen puolen ammattilaisten yhteistyö sopii erittäin hyvin yhteen ja tällaista kokoonpanoa pyrimme luomaan myös Kuu-tio-kaupunkifestivaalille. Varsinkin varainkeruu on yleinen kompastuskivi kulttuurituottajille, vaikka sitä kyllä koulutuksessa opetetaan.

Monet ovat tällä alalla myös itseoppineita. Varsinkin vanhemman koulukunnan tuottajat, koska tuolloin ei koko linjaa ollut edes olemassa. Kaikki festivaalien järjestämisestä piti oppia itse. Virheet ovat olleet erittäin hyödyllinen oppi tuottajan ammattitaidon kehityksessä.

Haastatellut henkilöt omaavat useiden vuosien kokemuksen alalta muissakin toimissa. Vanhimmat toimijat ovat toimineet jopa vuosikymmeniä alalla. Monilla on keikkojen tai klubi-iltamien järjestämisestä kokemusta. Viikunalla (2012) on kokemusta elävän musiikin klubin pyörittämisestä noin 15 vuotta, hän kokee festivaalin tuottamisen hyvin luontaisena jatkumona klubin pyörittämiselle. Lisäksi kokemusta löytyy levy-yhtiöistä, lipputoimistoista, kiertueiden järjestämisestä, yritystoimintaa äänitepuolelta, teatteripuolelta, nykytanssiryhmästä ja kuvataiteenkin puolelta. Foto Järvinen (2012) on ollut projektipäällikkönä kehittämässä Suomeen myös kulttuurisetelijärjestelmää.

Tästäkin jo huomaa, että näillä tuottajilla on rautaista kokemusta ja sitä myös vaaditaan tällä alalla. Vaikka kaikilla ei sitä ole ollut ennen, niin ammattitaitoa on syvennetty muissa toimissa vuosien varrella. Festivaalituottajan työssä vaatimustaso on korkea. On osattava hallita useita osa-alueita ja siinä tarvitaan paljon erilaista työkokemusta.

Yhdistys vai yritys

Perinteisesti festivaalit ovat toimineet yhdistyspohjalta. Tapahtumat on järjestetty alusta loppuun täysin vapaaehtoisvoimin. Osa isommista festivaaleista on toiminut yhtiöpohjalta jo pidempään, mutta esimerkiksi Puistoblues toimii edelleen yhdistyspohjalta. Viime aikoina uudetkin festivaalit ovat aloittaneet suoraan yhtiöpohjalta.

Taulukko 5. Yhdistykset ja yritykset festivaalien takana

Festivaali	Yritys/yhdistys	Perustettu	Jäsenet/Osakkaat
Puistoblues	Järvenpään blues-jazz diggarit ry.	1977	250
Ämyrock	Ämy ry.	1978	50
Rauma Blues	Rauma Blues '86 ry.	1986	4
Ruisrock	Vantaan Festivaalit Oy	1999	3
Naamat	Naamat ry.	2002	3
Ilmiö	Varsinais-Suomen bändiyhdistys ry.	2005	39
Hammer	Kold Reso Kult Oy	2009	2
Kuutio	Taidot Esiin ry.	2010	4
Flow	Flow Festival Oy	2011	3
Porispere	Porispere Oy	2011	4

Taulukosta puuttuu Sonisphere koska järjestäviä tahoja on kaksi, Kilimanjaro Live Ltd ja Live Nation Finland Oy (Kililive 2011; Lavender 2012). Toinen järjestäjästä on ulkomainen ja toinen on osa monikansallista yhtiötä. Live Nation Finlandin toiminta keskittyy enimmäkseen keikkojen järjestämiseen sekä heidän artistiensa edustamiseen. (Lavender 2012.) Porispereen järjestävänä tahona toimii Porispere Oy sekä Porispere ry. joka on perustettu vuonna 2012. Yhdistys ei ole tällä hetkellä kuitenkaan aktiivinen. (Vilkuna 2012.) Kold Reso Kult Oy ja Flow Festival Oy ovat vasta hiljattain muuttaneet toimintamuotonsa. Alkujaan osuuskuntana toimineella Flow Festivalilla syynä yhtiöitymiseen oli toiminnan huomattava kasvu (Kallio 2012). Kold Reso Kult puolestaan toimi aluksi kollektiivina jonka jälkeen se muuttui yhdistykseksi ja sen jälkeen yritykseksi (Nurmi 2012). Vantaan festivaalit siirtyivät vuonna 2001 vastaamaan Ruisrockin järjestelyistä. Yhtiö perustettiin Ankkarockia varten alkujaan, kun Ankkarock siirtyi maksulliseksi festivaaliksi. Yhtiö on kolmen korsolaisen herran omistama joista tunnetuin lienee Juhani Merimaa, joka tunnetaan mm. Tavastia-klubin toimitusjohtajana. (Niemelä 2012.) Promootori Niemelä korostaa, että riippumattomalla ja itsenäisellä yhtiöllä on tärkeä tehdä työtä pitkäjänteisesti. Monikansallisilla yrityksillä harvemmin pitkäjänteisyys on mielessä. Häneen mukaansa monikansalliset yritykset siirtävät huonosti menestyvän festivaalin melko nopeasti uuteen kaupunkiin. Sonisphere on esimerkki tällaisesta toiminnasta. Ei keskitytä kulttuuriin ja pitkäjänteisyy-

teen vaan keskitytään taloudellisen hyödyn saavuttamiseen. Ruisrock on myös liike-toimintaa ja toiminnan on oltava kannattavaa, mutta se on tehtävä pitkäjänteisesti. (Niemelä, 2012.)

Palkattu vai palkaton?

Yhdistyspohjaisilla festivaaleilla toimitaan yleisesti ottaen vapaaehtois pohjalta. Kaikilla festivaaleilla on paljon vapaaehtoisia, mutta tietysti palkattujakin ihmisiä on esim. tekniikan ja järjestyksenvalvonnan puolella. Kun puhutaan tapahtuman tuotantoryhmästä, niin heidän keskuudessa palkkaa ei yhdistyspohjaisilla festivaaleilla makseta. Yhdistyspuolella korvataan vain kulut. Puistobluesissa palkatuksi siirtymistä on mietitty, mutta he kokevat, että tekemisen luonne muuttuisi liikaa (Porkka 2012). Yhtiöpuolella Hammer ja Porispere eivät varsinaisesti saa palkkaa. He saavat tuloja mikäli yhtiö menestyy. (Nurmi 2012; Vilkuna 2012.) Porisperellä on kuitenkin selkeä tavoite, että festivaalille pystyttäisiin palkkaamaan kokoaikaisia työntekijöitä pari kappaletta tulevaisuudessa (Vilkuna 2012). Porisperen toiveet eivät ole mitenkään utopistiset. Flow Festivalin kohdalla kehitys on ollut sellainen, että alkujaan on toimittu vapaaehtoisena josta on liikuttu pikku hiljaa palkalliseen työntekoon.

Kuutio-kaupunkifestivaalilla on jo viime vuonna yritetty saada tuottajalle pieni palkka, mutta resurssit eivät ole riittäneet vielä. Tulevaisuudessa Kuutio pyrkii siihen, että tuotantoryhmä tulisi saamaan jonkinlaisen, edes pienen korvauksen siihen suureen työmäärään jota he tekevät. Mielestäni Flow Festivalin kehitys on ollut varsin luonnollinen. Tuntuu oudolta, että miksi hyvin menestyvän tapahtuman tuottajat eivät saisi palkkaa.

Olen pohtinut asiaa, että miksi melko suurillakin festivaaleilla on sellainen mentaliteetti, ettei yksikään tuottajista saa palkkaa. Vapaaehtoistoiminta on erittäin kunnioitettavaa ja mielestäni se on upeaa, että vapaaehtoistoimintaakin on edelleen ja festivaalien talkoohenki on yhä voimissaan. Omasta mielestäni festivaaleilla tarvitaan ehdottomasti vapaaehtoisia itse festivaalipäivinä, mutta minusta olisi vähintäänkin kohtuullista, että myös tuottajien useiden kuukausien työt, joita on tehty muiden töiden ohessa, huomioitaisiin edes pienen palkan muodossa. Kulttuurituottajat joutuvat myös kohtaamaan sellaisiakin kysymyksiä kuten "Ai pitääkö tästä jotain maksaa. Eikö ole mukava kun pääset harrastamaan". Onko tämä ajattelutapa edelleen voimis-

saan? Onko työ josta nauttii vain harrastus ja siitä ei saisi saada palkkaa. Minulle tärkeintä kulttuurituottajan työssä on kyllä itse työn mielekkyys, ja sen vuoksi voisin tehdäkin pienemmällä palkalla töitä koska nautin työstä. Työmäärä esimerkiksi festivaaleilla on kuitenkin sellainen, että siitä pitäisi ehdottomasti tuotantotiimin saada palkkaa. Tämä mentaliteetti vaikuttaa olevan hyvin vahva edelleen. Minusta tuntuu, ettei kaikkialla omaa työtä ehkä arvosteta tarpeeksi, jos siitä ei saada itselle minäänlaista korvausta. Näissä tapauksissa tämä ajattelutapa saattaa tulla sisältäpäin. Toinen vaihtoehto on se, että vapaaehtoistoimintaan on sitouduttu erittäin vahvasti, mikä on toisaalta erittäin kunnioitettavaa. Mielestäni vapaaehtoistoiminnassa tai palkallisessa työssä festivaalikentällä on omat puolensa ja kummassakaan ei ole mitään väärää. Itse toivoisin, oman ammattikuntani puolesta, palkallisuuden lisääntymistä festivaalikentällä. Kuitenkin tämä voisi tapahtua ilman liian kaupallista ajattelutapaa. Palkka ei ole sama asia kuin kaupallinen lähtökohta.

Festivaalin tuottaminen

Millaista festivaalin tuottaminen on? Onko se jotenkin muuttunut alkuajoista? Festivaalit etenevät lähestulkoon samalla kaavalla kohti kesän huipennusta. Eli suunnittelu alkaa heti pienen levon jälkeen syksyllä, ohjelman hankinta on koko ajan käynnissä, turvallisuus, aluesuunnittelu, ennakkolippujen myyntiin pano, markkinointi jne. Kaikilla se eroaa ajallisesti hieman, mutta en aio pureutua siihen sen enempää koska ne ovat hyvin tuttuja eivätkä poikkea paljon toisistaan.

Haluan kuitenkin nostaa pari esimerkkiä hieman erilaisella tavalla toimimisesta. Näitä esimerkkejä nousi kaksi kappaletta Rauma Blues ja Sonisphere. Rauma Blues on luonut erittäin hyviä kontakteja Yhdysvaltoihin josta heille tulee useita esiintyjä. Heillä on yhdysvaltalainen kiertuemanageri joka neuvottelee sopimukset yhdysvalloissa ja hoitaa muutkin vaikeudet tai ongelmat siellä päässä. Tämä on vienyt monta porrasta välistä pois. Lisäksi heillä on kontakteissaan matkatoimisto joka on pystynyt löytämään todella halpoja lentoja yhdysvalloista saapuville esiintyjille. (Pärssinen 2012.) Muilla festivaaleilla artistit tulevat eri ohjelmatoimistojen agenttien kautta eikä muilla festivaalilla tietääkseni ole tällaista ulkomaan kontaktia.

Sonispheren toiminta eroaa perinteisen festivaalin mallista siten, että nk. perinteiset festivaalit päättävät päivän johon he hankkivat esiintyjät. Sonispherelle tulee ensin

artisti ja sen jälkeen päätetään vasta tapahtumapäivä. Toiminta perustetaan täysin pääesiintyjän ympärille ja tämä ei koske ainoastaan Suomen pysähdystä vaan kaikkia Euroopassa järjestettäviä Sonispherejä. Päivämäärän lisäksi myös tapahtumapaikka saattaa muuttua. Lopullinen päätösvalta on Iso-Britanniassa. (Lavender 2012.) Tämä toiminta saattaa vaikeuttaa muiden festivaalien toimintaa. Kaksi jo pitkään omilla alueilla toiminutta festivaalia joutuivat siirtämään tapahtumapäiväänsä Sonispheren saapumisen vuoksi (Karmarock 2009 ja Tuska 2011). Karmarock päätti siirtää päivällä tapahtumaansa ja siitä ei koitunut sen suurempia ongelmia (Radioplay 2009) Tuskakin päätti siirtyä. Tämä saattaa pahimmassa tapauksessa vaikuttaa jo sovittujen keikkojen peruuntumiseen siirtyvän festivaalin osalta. Tuskaa järjestävän Finnish Metal Eventsin Niklas Nuppola mainitsee Soundi-lehdessä seuraavaa:

Sonispheren paikallinen järjestäjä otti yhteyttä hyvissä ajoin ja neuvotteluiden jälkeen päädyimme siirtämään Tuskan. (Silas 2011).

Eli vaikka tämä päätös on ollut varmaankin vaikea tehdä, muuta vaihtoehtoa ei ollut. Suomessa ei ole tilaa kahdelle näin suurelle tapahtumalla samaan aikaan samassa kaupungissa. Nuppolan mielipide karavaanifestivaaleista on melko vahva, mutta on siinä toisaalta myös perää:

Kiertävät festivaalit ovat musiikin McDonald'seja, jotka tulevat kehiin aggressiivisesti. Ne pyrkivät yhtenäistämään markkinat ja siten maksimoimaan tuloksensa. Valitettavasti tämä tapahtuu paikallisten toimijoiden kustannuksella. (Silas 2011).

Promoottori Scott Lavender (2012) ei myöskään pitänyt siitä, että tapahtuma siirrettiin Porista Helsinkiin. Porin upea miljöö vaihtui Helsingin haastavuuteen. Helsingin pluspuoli on se, että tapahtuma on helpommin saavutettavissa (Lavender 2012).

Festivaalin tuottaminen kaiken kaikkiaan on hyvin moninaisten asioiden ja kokonaisuuden hallintaa. Se ei ole muuttunut paljoakaan vuosien varrella. Perusidea on aina sama. Teknologia on kehittynyt yhteydenpidon ja markkinoinnin suhteen erityisesti, mutta se on hyvin luontaista kehitystä. Suurin muutos mikä tuli esiin on festivaalien

toiminnan ammattimaistumisen. Vaikka festivaali järjestettäisiin vain vapaaehtoisvoimin, niiden toiminta on nykyään ammattimaista.

4.5 Festivaalien rahoituspohja

Taulukko 6 Festivaalien kulurakenne

Festivaali	Esiintyjät	Tuotanto	Muut
Rauma Blues	70%	10%	20%
Kuutio	61%	30%	9%
Ilmiö	41%	28%	31%
Porispere	40%	30%	30%
Hammer	40%	60%	
Flow	36%	36%	28%
Naamat	35%	35%	30%
Ämyrock	27%	25%	48%

Taulukko 7 Festivaalien tulorakenne

Festivaali	Pääsylippu	Ulkoinen raha	Myynti
Flow	71%	18 %	11%
Naamat	70%	0%	30%
Ilmiö	68%	18%	14%
Rauma Blues	65%	30%	5%
Porispere	60%	10%	30%
Hammer	55%	0%	45%

Festivaali	Sponsorit	Apurahat	Myynti
Kuutio	55%	44%	1%
Ämyrock	26%	38%	36%

Taulukossa 6 esiintyjät sarake sisältää matka- ja majoituskulut, takahuonetarjoilut sekä esiintymispalkkiot yms. Tuotanto-sarake sisältää tekniikka-, tila-, rakennus-, huolto-, kuljetus- ja jätehuoltokulut yms. Muissa kuluissa on toimisto-, vakuutus-, pankki- ja kokouskulut yms. Hammer Open Air erotteli vain artistit ja loput, sen takia heillä ei ole muissa kuluissa mitään. Tämä taulukko ei ole mitenkään yksiselitteinen ja siten ei suoraan verrannollinen toisiinsa. Budjetit ovat eri kokoluokkaa, esiintyjä-

määrät ovat tunnettuudeltaan eri tasolla, festivaalit ovat kooltaan eriäviä ja kaikilla ei ole samoja tuotannollis-teknisiä kuluja. Myös tuoteyhteistyöt ja mahdolliset yhteistyösopimusten yksityiskohdat vaikuttavat. Eli mihin hintaan on esimerkiksi järjestyksenvalvonta saatu hoidettua. Rauma Blues pystyy panostamaan esiintyjiin selkeästi suuremman määrän (vaikka suurin osa onkin ulkomailta) johtuu siitä, että heillä kyseessä on sisätuotanto jolloin osa rakenteista on jo valmiina ja siksi tuotannon kuluja ei tule niin paljoa. Ulkotuotanto yleisesti ottaen on huomattavasti kalliimpaa. Taulukosta numero 2 selviää minkä kokoinen festivaali on. Vaikka edellä mainitut asiat vaikuttavat suuresti tuloksiin, silti on mielenkiintoista huomata, että suurin osa festivaaleista on n. 10 % sisällä kaikissa kulurakenteen eri osa-alueissa. Toinen poikkeus on Kuutio. Tähän todennäköisesti vaikuttaa artistien suuri määrä verrattuna budjetin pienuuteen.

Taulukko 7 sisältää pääsylipputulot, ulkoinen rahoitus kattaa sponsorit ja apurahat. Sekä myynti sisältää myyntisopimukset ja myynnin. Ilmaisfestivaalien kohdalla jätin pois pääsylippu osion ja jaoin sponsorit ja apurahat erikseen. Tulorakenteissa huomion arvoista on Naamojen täysi riippumattomuus ulkoisesta rahoituksesta. Festivaali on 100 % tulorahoitteinen. He ovat hakeneet ja saaneet aiemmin mm. apurahoja, mutta eivät ole hakeneet sitä enää kun kokivat Muuramen kunnalla olevan tärkeämpiäkin tukemisen kohteita. (Järvinen 2012.) Ulkoisen rahan määrässä ja myyntituloissa onkin hyvin suuria eroja. Tässä on kuitenkin otettava huomioon mm. budjetin suuruuden ja myytävien tuotteiden määrän. Lisäksi osalla festivaaleista rahoitus tulee joko omista varainnoista tai lainarahalla. Nämä vaihtoehdot tulevat kuvaan yleensä jos tapahtuma jää taloudellisesti tappiolliseksi. Ilmaisfestivaalien tulorakenne on selvästi erilainen. Kuutio luottaa enemmän sponsorirahoitukseen kun taas Ämyrockilla painotus on myynnin puolella. Apurahat ovat lähes samaa koko luokkaa budjettiin nähden.

Näissä on festivaalin koon puolesta erittäin suuria eroja. Pienemmille festivaaleille apurahojen ja sponsorien osuus on huomattavasti suurempi kuin isoille festivaaleille. Isoille festivaaleillekin sponsorit ovat elintärkeitä vaikka tulorakenteessa prosenttilukema on huomattavasti pienempi. Nykyään varsinkin isommat festivaalit pyrkivät löytämään yhteistyöhön hieman erilaista näkökulmaa kuin mitä se oli ennen. Ennen (ja nykyäänkin pienemmillä festivaaleilla) oli valloillaan logo julisteeseen rahaa vastaan

tyyppinen yhteistyö. Näinä aikoina pyritään tekemään kaikkia osapuolia hyödyttäviä ratkaisuja. Esimerkiksi Ruisrockissa Fonectan kännykkälatauspiste palvelee asiakkaita, yritys saa huomattavaa näkyvyyttä ja festivaali rahallista tukea. (Niemelä 2012.) Niemelä sanoo myös, että jos festivaali pyrkii olemaan riippumaton ja uskottava, on myös tärkeää etsiä sellaisia yhteistyökumppaneita jotka sopivat tapahtumaan. Ruisrock ei osaa kuvitella, että McDonald's olisi yhteistyökumppanina, mutta puolestaan Conversellä on huomattavasti rock-uskottavampi imago (Niemelä 2012). Kaikki festivaalit ovat enimmäkseen riippuvaisia lipputulosta ilmaisfestivaaleja lukuun ottamatta. Kaikkien prosenttiosuus oli yli 50 %. Tämä liittyy todennäköisesti rahoituksen hankinnan vaikeuteen joka nousi selvästi haastatteluissa esiin. Kuitenkin haastatteluissa kävi ilmi, että rahoitus on helpottunut kun tapahtuma on tullut yhä tunnetummaksi. Tietenkin myös kävijäkunnan vakiintuneisuus vaikuttaa lipputuloihin laskettavan prosenttiosuuden määrään. Kun tiedetään kuinka paljon väkeä on tulossa, silloin pääsylipputulosten varaan voi laskea enemmän.

4.6 Festivaalikentän muutos ja tulevaisuus

Opinnäytetyöni tuki sitä olettamusta joka minulla oli tätä työtä aloittaessa. Festivaalikenttä elää muutoksen aikaa nykyään. Luonnollista kehitystä tapahtuu aina, mutta 2000-luvulla on tullut paljon uutta ja erilaista sekä 2010-luvullakin (vaikka sen alkupäätä eletäänkin) on myös tietynlaista suuntausta havaittavissa. Millaisia ovat uudet tulokkaat? Millaista muutos on nykyään? Onko sillä vaikutusta vanhoihin toimijoihin? Miten kenttä on muuttunut ja miltä sen tulevaisuus näyttää.

Uudet festivaalit ja muutos nykyään

Kenttä elää tällä hetkellä muutoksessa. Festivaalikenttä on sirpaloitunut yhdessä musiikkikentän sirpaloitumisen kanssa. Yleisesti festivaalien määrä on kentällä kasvanut. Ääripäät ovat myös lisääntyneet. Kentälle on vahvasti tullut paljon pieniä oma-peräisiä festivaaleja ja samaan aikaan on tullut erittäin kaupallisista lähtökohdista järjestettäviä tapahtumia, kuten massiiviset konsertit joihin tuodaan yksi suuri nimi jonka ympärille tapahtuma on rakennettu.

Hyvin paikallisten, pienten ja vaihtoehtoisten festivaalien määrä on viiden viime vuoden aikana lisääntynyt suuresti. Jokin aika sitten niitä katosi paljon, mutta nyt ne ovat

lisääntymään päin taas. Sirpalefestivaalien määrä on kasvanut. Hip hop- ja elektronisen musiikkiin festivaalien määrän suuri kasvu ja esimerkiksi Hammerin tulo kentälle ovat osoitus tästä. Extreme-metallifestivaaleja on tullut muutenkin lisää. Suomesta löytyy nykyään 4-5 metalliin keskittyntä festivaalia ja ainoastaan Saksassa saattaa olla yhtä monta extreme-metalliin keskittyviä festivaaleja (Nurmi 2012). Määrä on siis todella suuri. Nykyään monilla genreillä on omat festivaalinsa.

Urbaaneja festivaaleja jotka ovat kasvaneet suurien joukkoon kuten Flow Festival ja Kuudes aisti on tullut viime vuosia paljon lisää. Yleensäkin kaupunkikulttuuri on lisääntynyt. Flow Festival kokee olevansa osa tätä ilmiötä ja tietynlainen edelläkävijä uudenlaisen kaupunkikulttuurin kehityksessä ja yleisesti myös festivaalien joukossa. (Kallio 2012). Niemelä (2012) sanoo, että myös kansainvälinen kehitys on hyvin samansuuntainen kuin em. mainittu ilmiö jonka kärkijoukoissa Flow kulkee. Yksi uusi suuntaus on myös tanssimusiikkiin keskittyvien festivaalien nousu kuten Weekend Festival, jonka esiintyjät olivat erittäin paljon elektroniseen tanssimusiikkiin suuntauneita. Nurmi (2012) lisää, että monet uudet festivaalit kuten Flow ja Kuudes aisti panostavat ennennäkemättömään ohjelmistoon jonka monet kokevat hyväksi asiaksi kentälle.

Haastatteluissa tuli esiin kilpailun kiristyminen sekä liiallinen kaupallisuus koettiin hyvin lyhytjänteiseksi toiminnaksi joka ei tule kantamaan pitkälle. Kallio (2012) korostaa intohimon merkitystä alalla toimimisessa. Liian kaupallisella asenteella ei pitkää menestystä voi odottaa tai varsinkaan yleisön arvostusta (Kallio 2012). Massiivisten ulkoilmakonserttien määrä on kasvanut huomattavasti 2000-luvulla. Aiemmin niitä ei kovin usein ollut yleensäkkään. 2000-luvulla niitä alkoi olla entistä enemmän, mutta painottuen jäähalleihin. Muutaman viimeisen vuoden aikana ulkoilmatapahtumien määrä Suomen kesässä on lisääntynyt suuresti. Tämän suuntainen kehitys näkyy myös festivaalien kävijämäärissä. Ihmisillä ei riitä joka tapahtumaan rahaa enää. Kallio (2012) nostaa esiin Live Nationin joka käytännössä ostaa tai perustaa uusia festivaaleja.

Tällä hetkellä isot yleisfestivaalit pärjäävät oikein hyvin. Levón (2012) toivoo kuitenkin, että isot festivaalit uskaltaisit enemmän haastaa itseään. Jossain vaiheessa näytti siltä, että yleisfestivaalit tulevat hiljalleen hiipumaan, mutta nykyään myös kansain-

välisellä tasolla perinteisillä yleisfestivaaleilla menee oikein hyvin (Niemelä 2012). Haastatteluissa nousi selkeänä esiin, että Flow ja muut urbaanit festivaalit menestyvät tällä hetkellä luultavasti parhaiten. Nurmi (2012) ei usko ison ulkomaisen pääesiintyjän varaan rakennetuille festivaaleilla olevan hyvää tulevaisuutta enemmän hän uskoo sirpalefestivaalien tai urbaanien festivaalien valoisaan tulevaisuuteen. Niemelä (2012) korostaa kuitenkin sitä, että sirpalefestivaalien genresidonnaisuus voi kääntyä myös festivaalia vastaan. Tyyliuunnan nousut ja laskut vaikuttavat suoraan festivaaliin tai jos tyyliuunta ei uudistu riittävästi. Metallin osalta esim. Tuska ei ole myynyt enää loppuun kuten aikaisemmin. (Niemelä 2012.) Heino (2012) uskoo, että keskisuurilla festivaaleilla on kaksi vaihtoehtoa. Edessä on joko nousu suurten joukkoon tai häviäminen kentältä.

Yksi suuri muutos mitä kentällä on tapahtunut, on juurikin tuon suuren pääesiintyjäajattelutavan muutos kokonaisvaltaisen festivaalielämyksen luomiseen. Nykyään myydään tapahtumia enemmän tunnelmalla ja upealla erilaisella festivaalialueella. Ihmiset haluavat kokea elämyksiä ja musiikki ei ole välttämättä se tärkein tekijä. Flow Festival panostaakin paljon tapahtuma-alueen ulkoasuun joka on nykyään koettu suureksi osaksi festivaalielämystä (Kallio 2012). Perinteisistä festivaaleista Ilosaarirock (Niemelä 2012).

Festivaalikentän tulevaisuus

Festivaalikenttä on mitä luultavimmin saavuttanut huippunsa. Lehti (2012) kuitenkin mainitsee, että näin on saatettu ajatella myös 10 vuotta sitten. Lavender (2012) uskoo, että kenttä tulee kasvamaan hieman, mutta kääntyy sen jälkeen laskuun. Kysymys kuitenkin kuuluu, riittääkö yleisö kaikkiin tapahtumiin. Kävijämäärät ovat kuitenkin yleisesti ottaen olleet hyvällä tasolla. Pienimuotoisille festivaaleille on todennäköisesti edelleen tilausta ja niille riittää ihmisiä. Kallio (2012) näkee, että persoonallisille tekijöille on aina tilaa. Hänen mukaansa uusilla ideoilla markkinoille tulevilla on paremmat mahdollisuudet menestyä kuin niillä jotka kopioivat vaan toisia.

Monet uskoivat että massiivisten ulkoilmakonserttien määrä tuskin kasvaa enää, niitä oli tänä vuonna jo niin paljon. Tosin Lavender (2012) sanoo Live Nationin pyrkivän järjestämään entistä enemmän ulkoilmakonsertteja touko-elokuun välillä. Kilpailun kiristyminen koetaan haasteena kentällä, mutta se voi olla myös hyvä itse kentälle.

Kova kilpailu saattaa pakottaa festivaalit kehittämään itseään entistä paremmaksi. Toisaalta onko kilpailua jo liikaa? Pystyvätkö isot houkuttelemaan riittävästi väkeä festivaalilleen tulevaisuudessa. Tällä hetkellä tilanne on hyvä, taide ja kulttuuri voi mielestäni hyvin.

Kentälle toivotaan lisää myös nuoria toimijoita ja monipuolista urbaania kulttuuria tarjoavia kaupunkifestivaaleja tai kaupunginosatapahtumia. Useat toivovat viranomaisien asenteen muutosta. Jos olisi vapaammat kädet niin varmasti saisi luotua hienompia asioita. Järvinen (2012) nostaa esiin anniskelualueet jotka ovat hyvin harvinaisia kun verrataan festivaaleja ympäri Euroopan. Hän haluaisi päästä niistä eroon. Nurmi (2012) toivoisi heidän mallinsa yleistymistä, nimittäin heillä on koko alueen anniskelu. Luvat tulivat riittävien perusteluiden kautta (Nurmi 2012). Koko alueen anniskelu onkin hyvin harvinaista Suomessa, joten Hammer on ehdottomasti poikkeus ja tälle kehitykselle olisi varmasti tilausta. Nurmi (2012) toivoisi myös lisää asiakaslähtöisyyttä festivaaleilla. Niemelä (2012) nostaa esiin alueen somistamisen ja uniikin tunnelman luonnin. Hän on pitänyt erityisesti englantilaisen Bestifalin ja belgialaisen Tomorrowland festivalin tunnelmasta sekä alueen ulkoasusta. Suomessa Flow Festival tekee tätä jo. Jos joku löytäisi kustannustehokkaan keinon tällaisen toteuttamiseen, niin se voisi olla tervetullut lisä. Erona Flow Festivaliin on se, että nämä festivaalit eivät ole katuymppäristössä vaan maaseudulla toimivia hyvin satumaiseksi somistettuja tapahtumia.

Muiden vaikutus festivaaliin ja festivaalikenttään

Useimmat sanoivat lähtökohtaisesti, ettei heidän festivaali ole kokenut muutoksia muiden festivaalien vuoksi. Toisaalta monet kuitenkin, korjasivat lausuntoaan kun miettivät lähialueilla toimivien festivaalien vaikutusta omaan. Eli luonnollisesti useimmat festivaalit ottavat huomioon saman alueen ja suurin piirtein saman ajankohdan festivaalit. Pääallekkäisyyksiä yleisesti ottaen pyritään välttämään. Suomalaisten festivaalien kesken vallitsee jonkinlainen yhteisymmärrys. Sonispherellä on ollut vaikutusta muihin festivaaleihin kuten edellä mainitut Karmarock ja Tuska. Molemmat joutuivat siirtämään festivaalinsa ajankohtaa koska Sonisphere tuli samaan kaupunkiin tai lähialueelle sekä täysin samaan ajankohtaan. Lavender (2012) sanoo, että jos haluaa saada kaikkein suurimmat nimet, niin silloin joutuu astumaan toisten varpaille. Otinkin jo esiin Sonispheren toimintatavat ja Suomen Live Nation ei siis määrittele

päivää ja paikkaa vaan päätös tulee Iso-Britanniasta. Mielestäni tämä toimintatapa on melko välinpitämätöntä eikä kovin kauas kantava toimintatapa. Kuten Sonispheren haastattelussa kuitenkin kävi ilmi niin tällä konseptilla toimiminen edellyttää tämän tyyppistä toimintatapaa, tapahtuma järjestetään pääesiintyjän ehdoilla. Sonispheren lähtö on myös synnyttänyt festivaalin. Kun Sonisphere poistui Porista niin heti seuraavana kesänä paikalle tuli Porispere. Heille oli suurta hyötyä heidän nimensä valinnasta sekä yleisestä Sonispheren haastamisesta. Tiedotus toi heille erittäin suurta julkisuutta ja tietynlainen kapinahenki huomioitiin jopa valtakunnallisessa mediassa. Hieno alkua ensi kertaa järjestettävälle festivaalille.

Uskon myös, että useimmat festivaalit (ei kuitenkaan kaikki) seuraavat varmasti myös muiden festivaalien toimintaa ja saattavat ottaa joko alitajuisesti tai täysin tietoisesti vaikutteita. Niemelä (2012) kertoo, että muita kyllä seurataan aktiivisesti. Mikäli jokin asia toimii hyvin jollain festivaalilla niin kyllä se otetaan käyttöön myös omalle festivaalille (Niemelä 2012). Tämä ei ole kuitenkaan suoraa kopioimista vaan vaikutteiden kautta asiasta tehdään omanlainen ja omaan festivaaliin sopiva. Nurmi (2012) ottaa esiin myös erilaisen vaikutuksen. Hän ottaa esiin yhden viime kesän menestyjän/häviäjän eli Weekend Festivalin. Kuten johdannossa otinkin esiin niin Weekend Festival sai paljon negatiivista palautetta liikenneuhkista. Nurmi (2012) uskoi ja toivoi, että viranomaiset kiinnittäisivät huomioita enemmän liikennejärjestelyiden järjestämiseen Weekend Festivalin toimien johdosta.

Haastatteluissa Flow Festival nousi eniten festivaalientää uudistaneeksi festivaaliksi. Kallio (2012) tiedostaa Flow Festivalin aseman kentän uudistajana. Hän kokee, että Flow Festival on tuonut kentälle uudenlaista tekemistä, uuden lähtökohdan ja kokonaisuutena uudenlaisen festivaalin perinteisten festivaalien joukkoon. Flow on lisännyt taidetta ja monipuolistanut kulttuuritarjontaa. (Kallio 2012.) Flow Festivalin tulo kentälle ja nopea kasvu ei ole jäänyt huomaamatta kentällä. Monet festivaalit ovat panostaneet nyt muuhunkin kuin pelkästään esiintyjiin. Flow Festivalin suurin vaikutus muihin festivaaleihin on ollut lähinnä palvelujen kehitys ja panostus musiikin ulkopuoliseen tarjontaan kuten tilallinen ulottuvuus ja kokonaisvaltaisen elämyksen tarjonta. Näissä asioissa muut ovat seuranneet Flow Festivalin esimerkkiä. Toinen syy palvelujen kehitykseen on myös asiakkaiden vaatimustason nousu. Aiemmin festivaalikävijät tyytyivät vähempään. Eikä suuriin valikoimiin ollut tarvetta. Sitä on vai-

kea sanoa onko vaatimustaso noussut Flow Festivalin kautta vai muutenkin. Itse luulin, että molemmilla on ollut vaikutusta. Flow on tuonut ne tarjolle mitä asiakaskunta on odottanutkin. Flow Festivalin muutokset siis näkyvät muussa kuin musiikissa, niin mielestäni heidän ohjelman rakennus erilainen kuin monilla muilla festivaaleilla. Enkä nyt tarkoita, että muiden pitäisi seurata Flow Festivalia samanlaisen musiikin pariin, vaan että heidän mallinsa on melko rohkea ja joidenkin festivaalien suhteen puuttuu se rohkeus ottaa hieman vaihtoehtoisempaa materiaalia ohjelmistoon. Liikaa ei saisi pelata varman päälle. Lavender (2012) kokee, että Flow on uniikki festivaali jolla on oma filosofia festivaalin tekoon. Flow sisältää elementtejä perinteisistä yleisfestivaaleista, mutta silti se on hyvin omalaatuinen. Hän nostaa myös festivaalin musiikin korkean tason esiin sekä uudet innovaatiot ja laadun. (Lavender 2012.)

Uudet ovat siis saaneet muut miettimään toimintaansa uusiksi ja sitä kautta myös muuttamaan toimiaan. Uudet ovat tehneet festivaalientä monipuolisemmaksi ja sitä kautta mielestäni paremmaksi. Festivaalientällä on nykyään lähes jokaiselle jotakin. Kentän monipuolistuminen entisestään on tullut juuri uusien sirpalefestivaalien kautta. Uusia menestyjiä näiden sirpalefestivaalien joukosta on esiin noussut mm. Blockfest Tampereelta ja Summer Up Lahdesta (Vilkuna 2012). Kaupalliset festivaalit ovat tuoneet mukanaan entistä kireämmän kilpailun. Kilpailullakin parhaimmillaan on kehittävää vaikutus kenttään. Liika kilpailu tosin kääntyy kenttää vastaan ja pakottaa festivaaleja lopettamaan jota kautta festivaalit kärsisivät kulttuurimuotona koska kenttä ei olisi niin monimuotoinen.

Mitä festivaalientä kaipaa?

Festivaali kenttä ei missään nimessä ole aukoton. Mitä aukkoja kentällä on? Isommalle tai keskikokoiselle vaihtoehtoiselle tapahtumalle voisi olla tilausta niin Suomessa kuin Turussakin (Sara 2012). Isoja ulkomaisia pop-nimiä, kuten Rihanna, Katy Perry ja Pink, täynnä oleva festivaali puuttuu Suomen kentältä. Edellä mainittuja artisteja ei muut festivaalit ottaisi esiintymään, tai ehkä Rihannan, mutta ei muita. Tähän vaikuttaa tietysti isojen artistien hinta. Festivaali olisi erittäin kallis (Lavender 2012.) Keskisuurelle sirpalefestivaalille olisi tilausta ja todella iso kansainvälisen vertailun kestävä festivaali puuttuu (Heino 2012). Lisäksi hip hop- festivaalille joka tuo isoja ulkomaisia esiintyjiä enemmän voisi olla tilausta. Useimmat hip hop-festivaalit

ovat painottuneet kotimaisiin esiintyjiin. Tampereella järjestettävä Blockfest toi isoja ulkomaisia hip hop-esiintyjä. (Vilkuna 2012.)

Näistä vastauksistakin jo huomaa, ettei festivaalientällä ole kaikkea vielä nähty. Uusille festivaaleille on kysyntää varsinkin jos pystyy keksimään jotain uutta ja innovatiivista. Omaperäisyyttä on korostettu myös huomattavasti. Jos ei keksi mitään aivan uutta ja järisyttävää niin aina voi kehittää kuitenkin jo olemassa olevaa suuntausta. Festivaalijärjestäjät toivovat, että kentälle tulevat festivaalit tekisivät festivaaleja kulttuuri ja taide edellä ja kaupalliset seikat olisivat toissijaisia.

4.7 Festivaalien kehityskohteet

Festivaalit ovat ainaisessa kehityksessä. Kehitys on useimmiten hyvin pienimuotoista. Toisaalta isompia linjauksiakin jotkin festivaalit tekevät. Kehityskohteita löytyy keräämällä informaatiota eri tavoilla. Parannusehdotuksia tulee suorana palautteena yleisöltä, sosiaalisen median kautta ja nettisivujen kautta. Näiden lisäksi työntekijöiden havainnoimat kehityskohteet, oma havainnointi, festivaalin dokumentointi ja muiden festivaalien seuranta tuottaa parannusehdotuksia. Kun kaikki tieto on kerätty, niin sen jälkeen lähdetään katsomaan mitä kehitetään ja millä tavalla. Usein resursien puutteen vuoksi vapaaehtoisorganisaatioissa uudistukset jäävät tekemättä. Lähinnä ajanpuute on ongelmana. Ihmiset tekevät toisen työn ohessa festivaaleja ja siksi he eivät pysty täysillä keskittymään tapahtuman kehitykseen.

Kehitystä tämän vuoden festivaaleilla nähtiin yleisesti ottaen turvallisuuden ja alue-suunnittelun puolella. Järjestyshäiriöitä ei haastatelluilla festivaaleilla juurikaan ollut tänä vuonna. Osa festivaaleista on lähtenyt parantamaan festivaalin yleistä ilmettä. Ruisrock ja Porispere nostivat esiin erityisesti miltä alue näytti. Ruisrock mm. yhtenäisti ravintoloiden ilmeen ja Niemelä (2012) korostaa kuitenkin, että tämä on myös turvallisuusasia. Paremmat kovia sääoloja kestävä teltat ovat luonnollisesti paremmat kuin, että niissä olisi suuria eroja. (Niemelä 2012.) Aluesuunnittelussa on muutenkin lähes aina jotain pientä parannettavaa kuten kulkureitit, palvelujen sijoittaminen ja lavasuunnittelu.

Yksi selkeä asia mikä on jäänyt monilta festivaaleilta huomioimatta riittävällä volyyymilla, on saavutettavuus. Ruisrockilla oli tänä vuonna saavutettavuus-projekti jonka toteutti HUMAK:n kulttuurituottajaopiskelija Sini Kaartinen. Projekti oli varsin onnistunut ja sai suurta kiitosta itse erityisryhmiltä. Tässä nähtiin selkeää parannusta aiempiin vuosiin. Konkreettisia toimia joita parannettiin, olivat mm. erityisryhmien paikalle saapumisen helpottaminen (Niemelä 2012.). Lapsien (alle 7-vuotiaat) ja vanhuksien (yli 70-vuotiaat) pääsy tapahtumaan ilmaiseksi oli jo entuudestaan käytössä. Yksi kehityksen paikka festivaaleille olisi mm. opiskelijoiden, varusmiesten, eläkeläisten ja työttömien alennukset. Yksi näkyvimmistä parannuksista oli selkokielist internet-sivut (Niemelä 2012). Selkokieli on helposti ymmärrettävää kieltä. Siinä kieltä on tietoisesti ja suunnitelmallisesti muutettu niin rakenteellisesti kuin sisällöllisestikin mutkattomaksi. Selkokieltä tarvitsevat eri vammaisryhmät, lukemis- ja kirjoittamishäiriöiset, vanhukset ja suomen kieltä opiskelevat maahanmuuttajat (Oulun seudun ammatikorkeakoulu 1999.) Erityisryhmien huomiointi on varmasti yksi suurimmista kehityskohteista festivaaleilla ympäri Suomen. Ruisrock on lähtenyt oikealle tielle vaikka paljon parannettavaa vielä onkin, toivottavasti Kaartisen saavutettavuussuunnitelma tullaan ottamaan käyttöön entistä paremmin ja, että erityisryhmät pääsisivät paikalle ongelmitta. Saavutettavuus on ehdottomasti iso kehityskohde kaikille festivaaleille joka puolella Suomea.

Useimmat järjestäjät nostivat esiin taiteellisen kehityksen. Taiteellisesti ja ohjelman suhteen edessä onkin lähinnä loputonta kehittymistä, koska sitä ei koskaan tule saamaan täydelliseksi. Eräät kaipasivat selkeää linjan löytymistä kun taas toisilla oli haaveissa vaan entistäkin laadukkaamman ohjelman tarjoaminen. Organisaation kehitys nousi esiin Rockfestari Naamoilla ja Kuutio- kaupunkifestivaalilla. Rockfestari Naamojen ongelma on siinä, että heidän organisaatio on liian henkilöriippuvainen. Tämä on sen suurin kehityskohde. Kuution kohdalla organisaatio on kehittynyt sitten ensimmäisen Keravarockin jolloin organisaatiota tai tuotantoryhmää ei oikeastaan ollut. Heinon (2012) mukaan Toisena vuotena tuotantoryhmällä oli vähän selkeämmät vastualueet, mutta ydintuottajaryhmässä on silti tyytymättömyyttä organisaation nykyrakenteeseen. Kuutiolla onkin edessään erittäin suuri selkeytys organisaatiokaaviossa ja kehitystä tulee tapahtumaa sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen saralla. Kuutio on siinä vaiheessa, että toimintamalleja luodaan ja kehitetään eri osa-alueille.

5 YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT

Festivaaleilla on viime vuosina ollut neljä tekijää jotka ovat uudistaneet kenttää selkeästi.

- 1) Sirpalefestivaalit.
- 2) Karavaanifestivaalit
- 3) Isot ulkoilmakonsertit
- 4) Urbaanit festivaalit

Sirpalefestivaaleja on tullut viime vuosien aikana enenevässä määrin. Tämä saattaa johtua siitä, että festivaaleja tehdään nykyään hyvin omakohtaisesti. Enää ei ajatella niin paljoa, että mikä myy parhaiten tai millä saisi ihmisiä parhaiten paikalle. Ajattelu-tapa on uudistunut näiden uusien tulokkaiden kautta. Kasvua ei välttämättä tavoitella ja halutaan pysyä ns. uskottavana. Sirpalefestivaalien suurin vaikutus kenttään on ollut kentän monipuolisuuden selkeä lisäys.

Toinen tekijä on karavaanifestivaalit. Nämä kiertävät festivaalit ovat myös uusi ilmiö Suomessa. Varsinkin koko Euroopan laajuisella mittakaavalla toimivat karavaanifestivaalit. Näistä Suomen kentälle rantautunut Sonisphere Festival on tullut jäädäkseen. Sonisphere luottaa ajattelutapaan josta useimmat haluavat pois eli isoon ulkomaiseen pääesiintyjään luottaen ja festivaali itse asiassa rakentuu pääesiintyjän ympärillä. Miten karavaanifestivaalit ovat siis muuttaneet kenttää? He ovat tuoneet mukanaan kaupallisuutta ja todella isojen nimien konsertteja Suomessa sekä hyvin erilaisen toimintatavan. Suurin asia mitä karavaanifestivaalit ovat aiheuttaneet, on kilpailun kiristyminen.

Kolmas tekijä on isojen supertähtien ulkoilmakonsertit kesällä. Isojen nimien veto-voimaan luottavia konsertteja on nähty myös huomattavasti enemmän kuin ennen. Nämä tapahtumat hankkivat yhden ison vetävän nimen ja rakentavat tapahtuman sen ympärille. Näiden takana ovat usein isot monikansalliset yhtiöt kuten Live Nation. Nämä eivät varsinaisesti ole festivaaleja ja näitä en alkujaan ajatellut huomioida olleena. Koska nämä toistuvasti kuitenkin tuli esiin festivaalientään vaikuttavana tekijänä otin senkin huomioon koska sen merkitys oli myös suuri. Ulkoilmakonsertit ovat muuttaneet talven jäähallikeikoilta kesäiseen ulkoilmaan ja siten tulleet kilpaile-

maan kävijöistä festivaalien kanssa. Nämä konsertit ovat luultavasti eniten vaikuttaneet kentän kilpailuhenkisyyteen, mutta yhtä lailla kuten Sonisphere nämä konsertit tuovat sellaisia nimiä Suomeen joita ei muuten näkisi esimerkiksi festivaaleilla. Pääesiintyjään pohjaavasta ajattelutavasta ollaan koko ajan liikkumassa pois päin festivaaleilla joten näille konserteillekin on kysyntää.

Neljäs selkeä tekijä oli urbaanit festivaalit ja kaikkein eniten Flow Festival. Flow Festivalin aloittaessa Helsingissä ei oikein muita kaupunkiympäristöön keskittyviä festivaaleja ollut kuin metalliin painottuva Tuska. Flow on osa ilmiötä joka on tuonut mukanaan uudenlaisen filosofian festivaalin tekemiseen. Omista lähtökohdista kumpua-va ohjelmisto, omaehtoinen tekeminen, urbaanin kulttuurin (ei vain musiikin) lisäys ja parempien palvelujen tarjoaminen on varmasti tietynlainen menestysresepti ollut Flow Festivalilla. Flow Festivalin vaikutukset näkyvät muiden festivaalien palvelujen paranemisessa sekä panostuksessa myös alueen ulkoasuun. Flow on tuonut myös ehkä sen suurimman tekijän mukanaan eli kokonaisvaltaiseen elämykseen keskittymisen festivaaleille.

Nämä neljä tekijää ovat siis olleet suurimmat tekijät tässä festivaalientän muutoksessa. Lyhyesti sanottuna festivaalienttä on laajentunut ja monipuolistunut. Mukaan on tullut todella pieniä tekijöitä ja todella isoja sekä kaupallisia toimijoita. Nykyään panostetaan elämyksiin eikä pelkästään enää musiikkiin. Musiikki luonnollisesti on osa tätä elämystä.

Tietenkään tutkimuksen tulos ei ole absoluuttinen totuus vaan se on neljäntoista eri festivaalituottajan ja minun näkemys asiasta. Mielestäni tulos on kuitenkin melko luotettava ja haastateltavien suuren määrän ja kattavan haastattelun vuoksi. Tarkoitukseni oli tuoda näkökulmia festivaalientän sisältä käsin ja avata sitä mikä on muuttunut. Lopuksi lainaan Foto Järvistä hieman muokaten: Festivaalientälle on tullut festivaaleja jotka tehdään rakkaudesta lajiin sekä festivaaleja jotka tehdään rakkaudesta rahaan.

LÄHTEET

Ilmiö 2012. Ilmiö palkittiin Turun kirjamessuilla. Viitattu 25.10.2012.
<http://www.ilmio.fi/2012/ilmio-palkittiin-turun-kirjamessuilla/>

Isoaho, Timo 2012. Sonisphere UK painoi jarrupolkimen pohjaan. Viitattu 3.10.2012.
<http://www.soundi.fi/node/13974>

Isoaho, Timo 2012. Weekend Festival ei mennyt aivan putkeen. Viitattu 6.10.2012.
<http://www.soundi.fi/node/14610>

Kilimanjaro Live 2011. About Kilimanjaro. Viitattu 1.11.2012.
<http://www.kililive.com/about/>

Kivimäki, Jyri 2012. Suomen uusi kesäfestari kiinnostaa kovia tähtiä- ensin Skrillex, nyt David Guetta. Viitattu 1.11.2012.
<http://ylex.yle.fi/uutiset/popuutiset/suomen-uusi-kesafestari-kiinnostaa-kovia-tahtia-ensin-skrillex-nyt-david-guetta>

Laine, Anne 2012. Onko kaupungin tehtävä tukea Imatran Big Band festivaalia? Viitattu 22.10.2012.
http://yle.fi/uutiset/onko_kaupungin_tehtava_tukea_imatran_big_band_festivaalia/6327295

Oulun seudun ammattikorkeakoulu 1999. Selkokieli. Viitattu 31.10.2012
<http://www.oamk.fi/~pesillan/selkokieli.html>

Porispere 2012. Viitattu 3.10.2012. <http://www.porispere.fi/fi/etusivu.html>

Puistoblues 2012. Puistoblues alkaa keskiviikkona. Viitattu 4.10.2012.
<http://www.puistoblues.fi/uutiset.php?aid=20878&k=19207>

Puntala-rock 2012. Mikä ihmeen Puntala-rock? Viitattu 25.10.2012.
<http://www.puntala-rock.com/>

Ruisrock 2012. Ruisrockin historia lyhyesti. Viitattu 23.10.2012.
<http://www.ruisrock.fi/fi/info>

Ruisrock 2012. Ruisrockissa juhli viikonlopun aikana 63 000 festivaalikävijää. Viitattu 25.10.2012. <http://www.ruisrock.fi/fi/uutinen/42>

Ruisrock 2012. Ruisrock ehdolla European Festival Awardsissa- Käy äänestämässä ja voita liput. Viitattu 25.10.2012. <http://www.ruisrock.fi/fi/uutinen/45>

Silas, Petri 2011. Flow, Tuska ja Provissi lähtötelineissä. Soundi 5/2011, 10.

Silas, Petri 2011. Sirpaleita! Karavaaneja! Festarikentän murros on täällä. Soundi 6-7/2011, 10-11.

Soundi 2012. Soundin festivaalikalenteri 2012. Soundi 5/2012, 12-13.

Suomi sanakirja 2012. Genre. Viitattu 3.10.2012. <http://suomisanakirja.fi/Genre>

Suomi sanakirja 2012. Urbaani. Viitattu 3.10.2012. <http://suomisanakirja.fi/Urbaani>

Tieteen termipankki 2012. Alagenre. Viitattu 3.10.2012.
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:alagenre>

The Voice 2009. Herra Ylppö Metallicasta: harmittaa. Viitattu 27.10.2012
<http://radioplay.fi/musiikki/herra-ylppo-metallicasta-harmittaa/1/3298>

Valkonen, Kaija & Valkonen, Markku 1994. Yhtä juhlaa. Finland Festivals. Helsinki: Otava, 13-17, 16-18, 29-32, 113, 114 ja 143.

Weekend festival 2012. Viitattu 12.10.2012 <http://www.wknd.fi/>

Zapasnik, Jan 2008. Uuden musiikin festivaali lopettaa. Viitattu 31.10.2012
<http://old.basso.fi/nopeat/1971/uuden-musiikin-festivaali-lopettaa>

LIITTEET

1. LISTA FESTIVAALEISTA JOHON LÄHETIN HAASTATTELUPYYNNÖN

1. Aura Fest
2. Down By The Laituri
3. Flow Festival
4. Haapavesi Folk
5. Hammer Open Air Metal
6. Himos Festival
7. Ilmiö-festivaali
8. Ilosaarirock
9. Imatra Big Band Festival
10. Jurassic Rock
11. Kalajoen Juhannus
12. Karjurock
13. Karmarock
14. Kivenlahtirock
15. Klustermus
16. Kuutio-kaupunkifestivaali
17. Love Music Festival
18. Metsäfestiwal
19. Myötätuulirock
20. Nummirock
21. Pipefest
22. Pori Jazz
23. Porispere
24. Provinssirock
25. Puistoblues
26. Puntala-rock
27. Qstock
28. Rauma Blues
29. Riihimäkirock
30. Rockfestari Naamat
31. Ruisrock

32. Saaristo Open
33. Sonisphere Festival
34. Tammerfest
35. Turku Soundcheck
36. Turun Linnan juhlat
37. Tuska Open Air
38. Wanaja Festival
39. Weekend festival
40. Ämyrock

2. HAASTATTELUT

Heino, Marjo-Riitta, tapahtumatuottaja, Kuutio 2012-Kaupunkifestivaali, hänen koti, Kerava, 14.9.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Järvinen, Jukka "Foto", puheenjohtaja sekä festivaalijohtaja, Rockfestari Naamat, Skype, 27.9.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Kallio, Suvi, Flow Festival, Flow Festivalin toimisto, Helsinki, 2.10.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Kostamo, Jenni, Ämyrock, sähköposti, vastaus 3.10.2012. Haastattelurunko: Sami Blomberg.

Kaukoniemi, Hanna, tapahtumakoordinaattori, Live Nationin toimisto, Helsinki 7.9.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Lavender, Scott, promoottori, Sonisphere Live Nationin toimisto, Helsinki 7.9.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Lehti, Jyrki, hallituksen jäsen/talous ja ulkomaalaiset esiintyjät, festivaalin toimisto, Rauma 6.9.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Levón, Mikko, ohjelmavastaava Café Art, Turku 28.8.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Niemelä, Mikko, promoottori, Ruisrock, Ruisrockin toimisto, Helsinki, 2.10.2012.
Haastattelija: Sami Blomberg.

Nurmi, Johnny, toimitusjohtaja, Hammer Open Air Festival, Kerttu, Turku,
28.9.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Porkka, Miikka, puheenjohtaja, Puistoblues, Jennin Bensis, Kerava, 15.9.2012.
Haastattelija: Sami Blomberg.

Pärssinen, Hannu "Tunnu", puheenjohtaja, Rauma Blues, festivaalin toimisto,
Rauma 6.9.2012. Haastattelija: Sami Blomberg.

Sara, Tuomas, tuottaja, Ilmiö Café Art, Turku 28.8.2012. Haastattelija: Sami
Blomberg.

Vilkuna, Harri, promoottori ja festivaalijohtaja, Porispere, Skype, 30.9.2012.
Haastattelija: Sami Blomberg.

3. HAASTATTELURUNKO

Asema organisaatiossa:

Festivaalin nimi:

Milloin festivaali on perustettu:

Festivaalin tyyppi:

Alkuajat ja Historia

Kertoisitko hieman festivaalinne historiasta:

Kuinka kauan festivaali oli suunnitteilla ennen kuin saitte sen toteutettua?

Mistä idea tämän tyyppiseen festivaaliin?

Mitkä olivat teidän lähtökohdat kun aloitte tekemään festivaalia? Omaksi iloksi,
yleisö, musiikki yms.?

Mitkä olivat teidän tavoitteet sekä päämäärät alussa? Entä nykyään?

Erikoistuneet festivaalit: Miksi valitsitte tuon tyyli suunnan? Oliko kyse omista mieltymyksistä vai kenties mitä kansa halusi?

Oliko teillä innoittajia tai esikuvia festivaalien joukosta minkä mukaan lähditte omaa toimintaanne viemään eteenpäin?

Onko teillä musiikillista taustaa?

Oletteko kouluttautuneet alalle? Mikä koulutus teillä on?

Olisiko korkeakoulusta valmistuneille kulttuurituottajille tilausta festivaalikentällä?

Tuliko opittua paljon ns. kantapään kautta? Eli virheiden kautta?

Kauanko olette toimineet alalla ja missä muualla olette toimineet musiikkikentällä?

Oletteko tyytyväisiä festivaaliinne nykyään entäs menneisiin vuosiin?

Oletteko tyytyväisiä yhteistyökumppanuuksiinne?

Oliko festivaalin jatkuvuus selviö teille alusta asti?

Oliko festivaalillenne niin sanotusti kulttuurista tai sosiaalista tilausta?

Kuinka valitsitte paikan festivaalillenne? Mitä piti ottaa huomioon?

Paljonko väkeä odotitte ensimmäiselle festivaalille?

Minkälaisia olivat ensimmäiset vuodet festivaaleillanne? Vastasiko kävijämäärä odotuksianne?

Millaista teidän markkinointinne oli alussa? Mitä eri kanavia käytitte?

Haitteko festivaalille apurahoja vai sponsoreita vai molempia? Minkälainen oli rahoitus pohjanne?

Oliko apurahojen ja sponsoreiden saanti helppoa? Onko se nykyään helpompaa vai vaikeampaa?

Toimitteko yhdistys- vai yrityspohjalta? Vai jokin muu toimintamuoto?

Kerrotko hieman yhdistyksestänne/ yrityksestänne? Kuten jäsenmäärä, organisoituminen ja muu toiminta yms.

Toimitteko vapaaehtois pohjalta vai oletteko palkattuja? Kuinka oli alussa?

Minkälaisia hankaluuksia/ ongelmia olette kohdanneet historianne aikana? Kuinka niitä on ratkaistu?

Onko viranomaisten, yhteistyökumppaneiden yms. suhtautuminen muuttunut alaa kohtaan vuosien varrella?

Festivaalin toiminta nykyään

Omin sanoin: Mitä festivaalinne on nykyään?

Kertoisitko toimintatavoistanne ja suunnitteluprosessistanne festivaalia järjestetäessä?

Kuinka tämän vuoden festivaali mielestäsi meni, ottaen huomioon kävijämäärän, järjestelyt yms.?

Kohtasitteko tänä vuonna mitään ongelmia? Kuinka ratkaistiin?

Menikö jotkin asiat paremmin kuin aiempina vuosina, mitkä?

Miten ja millä perusteilla esiintyjät festivaalille valitaan? Onko teillä ollut ulkomalaisia esiintyjä?

Millainen rahoituspohjanne on nykyään? Kuinka se on muuttunut tähän päivään mennessä?

Millainen on festivaalinne kulurakenne? Kuinka paljon budjetista menee esim. artisteihin yms.?

Paljonko laskette pääsylipputulosten varaan?

Oliko maksullisuus/ ilmaisuus alusta asti ainoa vaihtoehto vai mietittekö toista vaihtoehtoa?

Miten festivaalia nykyään markkinoidaan? Onko teknologian kehitys vaikuttanut markkinointikanavien lisäykseen tai käytön lopettamiseen.

Millaista roolia sosiaalinen media näyttelee markkinoinnissanne?

Onko markkinoinnin teho parantunut vuosien varrella?

Onko markkinoinnin volyyymi kasvanut vuosien varrella?

Markkinoitteko alueellisesti, valtakunnallisesti vai jopa kansainvälisesti?

Onko teillä paljon yhteistyökumppaneita? Mikä on tuoteyhteistyön ja rahallisen yhteistyön suhde määrällisesti?

Harrastetaanko paljon "oravannahkakauppaa"? Eli ns. palvelusten vaihtoa?

Kuinka ulkomaalaisten artistien esiintymiset ja majoitukset yms. hoidetaan?

Eroaako ulkomaalaisten kanssa toiminta paljon verrattuna kotimaisiin? Onko toimintatavoissa eroja?

Millainen on festivaalinne tyypillinen asiakas?

Onko asiakaskunta muuttunut vuosien varrella? Onko asiakaskunta kasvussa?

Miten saatte palautetta asiakkailta? Oletteko tehneet asiakaskyselyä koskaan?

Onko festivaalia tarkoitus kasvattaa?

Miten festivaalin tuottaminen on vuosien varrella muuttunut?

Mikä on ollut festivaalin huippuajakausi, eletäänkö sitä nyt vai onko se vasta tulossa?

Mitkä esiintyjät tai muut hetket ovat jääneet parhaimpina mieleen?

Onko festivaalilla ollut suvantokautta tai todellista aallonpohjaa? Kävikö lopettaminen mielessä?

Onko festivaaleilla jotain oheistoimintaa, ennakkoklubeja yms.?

Mikä on asemanne kaupungin tai Suomen kulttuurikentällä? Haluatteko tulevaisuudessa muuttaa asemanne jollain tavalla?

Mitkä festivaalit ovat hengenheimolaisia teille?

Millainen imago teillä mielestänne on?

Teettekö yhteistyötä muiden festivaalien kanssa? Jos teette niin minkä festivaalien kanssa ja millaista tuo yhteistyö on?

Miten muut kaupunkinne tapahtumat suhtautuvat teihin?

Katsaus tulevaan

Miten kehittäisit toimintaanne?

Miten kehittäisit festivaalianne tulevaisuudessa?

Onko konseptissa, markkinoinnissa, yhteistyökumppanien hankinnassa yms. parantamisen varaa?

Millaisena näet festivaalinne tulevaisuuden?

Onko festivaalin jatkamiselle joitain uhkakuvia?

Onko teillä tavoitteena kasvattaa yleisöpohjaa vai oletteko tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen? Etsittekö uusia asiakassegmenttejä?

Festivaalikenttä yleisesti

Miten festivaalikenttä on sinun aikanasi muuttunut?

Onko tullut kokonaan uusia festivaalityyppejä?

Onko mielestäsi jokin festivaalien suuntaus laskussa ja taas joku toinen nousussa?

Mikä mielestäsi on tällä hetkellä yleisöä eniten kiinnostava festivaalityyppi?

Puuttuuko Suomen festivaalikentältä mielestäsi jotain?

Mikä on mielestäsi yleisin festivaalityyppi tulevaisuudessa? Vai olisiko tulossa jotain aivan uutta?

Mitä haluaisit nähdä Suomen festivaalikentällä lisää?

Onko teidän festivaalinne kokenut muutoksia muiden festivaalien vaikutuksesta?

Miten näet Suomen festivaalikentän tulevaisuuden tuleeko se kasvamaan vai pienenemään?

Kuinka uudet tulokkaat ovat muovanneet Suomen festivaalikenttää?

Onko uusilla tulokkailla ollut vaikutusta teidän festivaaliinne? Onko muutosta tapahtunut sen vuoksi, että festivaali pysyy kilpailukykyisenä vai onko se tullut omista lähtökohdista?

Mitä toisit ulkomaisilta festivaaleilta Suomeen vai toisitko mitään?

Mikä on Suomen paras festivaali? Älä mainitse omaa festivaaliasi.

Kesän paras keikka festivaaleilla?